

Česká zemědělská univerzita v Praze

Fakulta lesnická a dřevařská

Katedra ochrany lesa a entomologie

Lesní požáry v České republice

Bakalářská práce

Autor: Věra Richterová

Vedoucí práce: doc. Ing. Petr Šrůtka, Ph.D.

2022

Česká zemědělská univerzita v Praze

Fakulta lesnická a dřevařská

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Autorka práce:	Věra Richterová
Studijní program:	Lesnictví
Obor:	Hospodářská a správní služba v lesním hospodářství
Vedoucí práce:	doc. Ing. Petr Šrůtka, Ph.D.
Garantující pracoviště:	Katedra ochrany lesa a entomologie
Jazyk práce:	Čeština
Název práce:	Lesní požáry v České republice
Název anglicky:	Forest Fires in the Czech Republic
Cíle práce:	Podat přehled lesních požárů v České Republice za posledních 20 let U významnějších případů (hasení požáru trvalo více než dva dny) popsat jejich vznik, hasení a následné sanační opatření. Navrhnout zlepšení databáze lesních požárů, prevence jejich vzniku i jejich zvládnání.
Metodika:	1. Zpracovat rešerši zvoleného problému 2. S využitím požární evidence a dalších zdrojů popsat nejzávažnější a vybrané případy lesních požárů v České republice 3. Důležité údaje o požárech zpracovat tabelárně a graficky 4. Ze zpracovaných údajů vyvodit závěry a navrhnout zlepšení databáze požárů, technického vybavení požárních sborů, využití a doplnění vhodných zdrojů vody, popř. techniky zvládnání požárů a spolupráce požárních sborů
Harmonogram:	Červenec- říjen 2020 - rešerše problému a návrh struktury (kapitol) práce Listopad - prosinec 2020 - zpracování kapitoly Metodika, excerptce dat z požární evidence a literárních pramenů Leden - únor 2021 - utřídění a zpracování dat, doladění finální struktury práce, výběr a zařazení příloh Březen 2021 - dokončení práce a její předložení k finální kontrole
Doporučený rozsah práce:	60 - 100 stran, dle potřeby
Klíčová slova:	lesní požáry; prevence; hasení; Česká republika
Doporučené zdroje informací:	1. Adámek M., Bobek P., Hadincová V., Wild J., Kopecký M., 2015: Forest fires within a temperate landscape: A decadal and millennial perspective from a sandstone region in Central Europe. <i>Forest Ecology and Management</i> , 336: 81–90. 2. Barchánek V., 1932: Co je příčinou lesních požárů. <i>Československý háj</i> , 9: 151. 3. Doerr S.H., Santin C., 2016: Global trends in wildfire and its impacts: perceptions versus realities in a changing world. <i>Phil. Trans. R. Soc. B371</i> : 20150345. http://dx.doi.org/10.1098/rstb.2015.0345 4. Francl R., 2007: Lesní požáry v České republice z pohledu hasičů. <i>Lesnická práce</i> , 86: 504–506. 5. Kula E., 1985: Výskyt a příčiny lesních požárů v ČSSR (1979–1983). <i>Acta Universitatis Agriculturae et Silviculturae Mendelianae Brunensis</i> , série C, 54: 225–246 6. Kunt A., 1967: Lesní požáry. Praha: Československý svaz Požární ochrany, Svazek 28 7. Mařáková M., 2012: Jak se vypořádáme s následky velkého požáru lesa na lokalitě Moravská Sahara u Bzence. <i>Lesu zdar</i> , 11–12: 10–21 8. Nechleba A., 1927: Lesní požáry. <i>Sborník CAZ II</i> , odd. A, 4: 569–651.
Předběžný termín obhajoby:	2020/21 LS - FLD
Konzultant:	kpt. Ing. et Ing. Jan Pecl

Elektronicky schváleno: 22. 10. 2020
prof. Ing. Jaroslav Holuša, Ph.D.
Vedoucí katedry

Elektronicky schváleno: 25. 10. 2020
prof. Ing. Róbert Marušák, Ph.D.
Děkan

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma Lesní požáry v České republice vypracovala samostatně pod vedením doc. Ing. Petr Šrůtka, Ph.D. a použila jen prameny, které uvádím v seznamu použitých zdrojů.

Jsem si vědoma, že zveřejněním bakalářské práce souhlasím s jejím zveřejněním dle zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách v platném znění, a to bez ohledu na výsledek její obhajoby.

V Praze dne 7.4.2022

Podpis autora

Poděkování

Děkuji doc. Ing. Petrovi Šrůtkovi, Ph.D. za pomoc, skvělou spolupráci a cenné rady při psaní bakalářské práce. Mé poděkování patří též všem kolegům hasičům a kamarádům, kteří mi poskytli své poznatky a zkušenosti v dané oblasti.

Abstrakt

Bakalářská práce se zabývá tématem Lesních požárů v České republice. První část práce je úvodem do problematiky požárů, historie a současnosti HZS v ČR. Těžiště práce pak spočívá ve zpracování podrobného přehledu lesních požárů v České republice za posledních 20 let se zaměřením na významnější případy s popisem jejich vzniku, průběhu hašení a následné sanační opatření. Závěrem práce je pak zhodnocení získaných dat a navržení dílčích vylepšení jak oblasti evidence požárů, tak i v oblasti prevence a likvidace lesních požárů.

Klíčová slova

lesní požár, ochrana lesa, hašení požárů, prevence požárů, les, Česká republika.

Abstract

The bachelor thesis deals with the topic of forest fires in the Czech Republic. The first part of the thesis is an introduction to the issue of fires, history and present of the Fire Service in the Czech Republic. The focus of the thesis is then on a detailed overview of forest fires in the Czech Republic over the last 20 years, focusing on the most significant cases with a description of their origin, the course of extinguishing and subsequent remediation measures. The conclusion of the thesis is the evaluation of the obtained data and the proposal of partial improvements in the field of fire evidence as well as in the field of prevention and extinguishing of forest fires.

Keywords

forest fire, forest protection, fire fighting, fire prevention, forest, Czech republic.

Obsah

1. Úvod	7
2. Cíl práce	8
3. Metodika	8
4. Literární rešerše	9
4.1.HZS	9
4.1.1. Historie HZS	9
4.1.2 Současnost HZS.....	14
4.1.3. Stanice HZS	14
4.2. Lesní požár	16
4.2.1. Příčiny vzniku lesních požárů	16
4.2.2. Fáze lesních požárů	16
4.2.3. Druhy lesních požárů	17
4.2.4. Likvidace lesních požárů	19
4.2.5 Prevence lesních požárů	19
4.2.6 Přehled lesních požárů	20
4.2.7. Popis vybraných lesních požárů	23
5. Závěr.....	51
6. Seznam tabulek, obrázků a grafů	53
7. Seznam použitých zdrojů	54
8. Seznam příloh.....	55

1. Úvod

Požár je v České republice definován vyhláškou č.246/2001 Sb., o požární prevenci jako každé nežádoucí hoření, při kterém došlo k usmrcení nebo zranění osob či zvířat, ke škodám na materiálních hodnotách nebo životním prostředí, a nežádoucí hoření, při kterém byly osoby, zvířata, materiální hodnoty nebo životní prostředí ohroženy. Žádná oficiální česká definice přírodního ani lesního požáru neexistuje. Porovnáním definic z prostředí ČR i zahraničí byly vytvořeny tyto definice:

„Přírodní požár je každý požár vegetace“.

„Lesní požár je každý přírodní požár, který vznikne a šíří se v lese, nebo vznikne mimo les a rozšíří se do lesa“.

Lesy jsou jedním z nejvýznamnějších přírodních bohatství, o které je nutné pečovat, chránit je a rozvíjet. Každoroční požáry lesů a lesních porostů vyžadují náročné zásahy hasičů. Velmi často je plocha požárů rozsáhlá, těžko přístupná a hašení samotné je charakteristické nedostatkem vody. S ohledem na plochu zasaženou požárem může být i nedostatečné množství sil a prostředků jednotek požární ochrany na místě požáru.

Zatím co v minulosti hrál oheň v životě člověka důležitou úlohu, pomáhal mu v boji s přírodou, při přípravě jídla, tepla, světla a v pozdější době při získávání půdy. V dnešní době je vnímán především negativně. Požáry škodí v mnoha směrech a bohatství lesů je tak ohroženo mnohým nebezpečím. Z pohledu dopadů na životní prostředí lze hovořit o značném množství emisí produkovaných přírodními požáry, které pak přispívají k zátěži atmosféry skleníkovými plyny. Na povrchu planety pak způsobují katastrofální ztráty na lidských životech, úhyn zvířat a totální devastace vegetace, která se projevuje ještě několik let po dohoření požáru. Požár může navíc zasáhnout i osídlené oblasti nebo objekty infrastruktury a může pak docházet k astronomickým ztrátám na majetku nebo vzniku druhotných havárií na technologiích. Tato rizika jsou argumentem k tomu, aby tato problematika nebyla podceňována a s výhledem na budoucí vývoj byl naopak zdůrazněn význam připravenosti státu a příslušných institucí na zdolávání přírodních požárů a souvisejících mimořádných událostí.

2. Cíl práce

Cílem první části práce je uvedení do problematiky lesních požárů, do jejich fází a druhů, dále pak náhled do historie a seznámení se způsoby boje a prevence lesních požárů.

Těžiště práce pak spočívá ve zpracování podrobného přehledu lesních požárů v České republice za posledních 20 let se zaměřením na významnější případy s popisem jejich vzniku, hašení a následné sanační opatření.

V závěrečné části práce je pak cílem analýza aktuální metodiky evidence lesních požárů v ČR s ohledem na možnosti zlepšení a dále pak zpracování návrhů na zlepšení spolupráce požárních sborů, jejich technického vybavení s ohledem na prevenci vzniku lesních požárů a zvládání.

3. Metodika

Zdrojem informací pro první část práce byly především historické prameny HZS, v rámci úvodu do problematiky boje a prevence proti požárům pak i odborné a školící materiály HZS. Získané informace byly zkombinovány s ohledem na problematiku lesních požárů.

Pro zpracování podrobného přehledu lesních požárů byla získána data z evidence požárů vedené v rámci informačních systémů GŘ HZS. Tato data byla kategorizována s ohledem na typ požáru a následně vyexportována do tabulky. Na základě údaje o době hašení požáru byly identifikovány nejzávažnější lesní požáry za posledních 20 let a následně pak byla, v rámci databázi HZS, k těmto případům dohledána podrobné informace o jejich vzniku, průběhu hašení a následných sanačních opatření.

Během procesu získávání dat proběhla zároveň analýza aktuálního stavu evidence požárů v ČR a následnou konzultací s uživateli této databáze byly v závěru zpracovány návrhy na zlepšení této evidence. Na základě souhrnu všech získaných dat byly vyvozeny závěry a navržena vylepšení technického vybavení, technik zvládání požárů a spolupráce požárních sborů.

4. Literární rešerše

4.1. HZS

Hasičský záchranný sbor České republiky (HZS ČR) je bezpečnostní sbor České republiky, jehož základním úkolem je chránit životy a zdraví obyvatel, životní prostředí, zvířata a majetek před požáry a jinými mimořádnými událostmi a krizovými situacemi (živelné pohromy apod.). Vznikl 1. ledna 1995 ze Sboru požární ochrany, a to na základě zákona č. 203/1994 Sb. K 1. lednu 2001 byla zákonem č. 238/2000 Sb., o Hasičském záchranném sboru České republiky a o změně některých zákonů, provedena reorganizace HZS ČR do současné podoby. Činnost HZS ČR se řídí dle zákona č. 320/2015 Sb., o Hasičském záchranném sboru České republiky a o změně některých zákonů (zákon o hasičském záchranném sboru), ve znění pozdějších předpisů.

4.1.1. Historie HZS

14. století

Z této doby pochází první doložená zmínka o snaze předcházet požárům, a když už k němu dojde, tak jej organizovaně likvidovat. Občanům i jejich čeládce bylo uloženo opatrné zacházení s ohněm tak, aby se nestalo žádné neštěstí. Likvidaci požáru měl řídit rychtář a starší sousedé, kterým pomáhali občané podle svých profesí.

17. století

Toto století přineslo první požární řád v Novém městě pražském. Řád taxativně vymezil místa – dnes bychom řekli soustředění techniky – na kterých musely být „dva vozy obité s třemi žebříky a s háky“. A dále také, aby „mimo velké stříkačky ve dvoře obecními v některých menších ještě více jich bylo, aby byly i ruční stříkačky od některých cechů zaopatřeny.“

18. století

18. století se dá nazvat stoletím reforem Marie Terezie a jejího syna Josefa II. Jejich reformy se dotkly také oblasti ochrany před požáry. Nejenom v Praze už od těch dob bylo stanoveno, že „nejvyšším pánem u požáru je městský hejtman a městští úředníci a zřízení jsou povinni jim pomáhat“.

1821

Pražští radní se dohadovali, že by některé nedokonalosti předchozích řádů o hašení měly být opraveny a město by mělo mít stále služebníky k hašení. K tomu účelu byly ustaveny tzv. požární zálohy, a to v období listopadu až dubna vždy od páté hodiny odpolední až do šesti hodin ráno, a v květnu až říjnu pak od osmé večer do rozbřesku. Tyto skupiny z řad tovaryšů – dnes bychom řekli požární hlídky – byly z různých cechů, převážně to ale byli kováři zámečníci a zvonáři, tedy řemeslníci znalí práce s ohněm. Byl zpracován i plán jejich výcviku a velel jim komisař a dozírali magistrátní úředníci.

1847

Je připravován projekt převzetí dobrovolné služby v požárních zálohách uniformovanou občanskou gardou, jenže nastal revoluční rok 1848 a garda byla rozpuštěna. Bez ohledu na politickou situaci se v zemi, a zejména v Praze, rozrůstal průmysl a s tím stoupalo nebezpečí požárů. A tak vyvstala naléhavá potřeba vytvořit profesionální sbor odborníků na hašení ohně.

1853

Pro budoucí pražské hasiče byl významným dnem 23. březen 1853, kdy se magistrát mj. rozhodl vzít do své péče úklid pražských ulic. Přijal proto 16. srpna téhož roku 30 metařů, coby zaměstnanců obce. Prakticky je spíše přijal jako hasiče, hned je převedl na jiné pracoviště a jejich prvnímu představenému Aloisu Pastovi nařídil vycvičit 8 lidí k obsluze stříkačky a ostatní jako jejich pomocníky. Povinnost zametat ulice jim však až do roku 1866 zůstala, ale od ostatních metařů se odlišovali páskou na rameni a pochopitelně povinností v případě potřeby zametání nechat utíkat inu, jako k ohni. Protože to byli zaměstnanci obce a dostávali plat, lze mít za to, že byli v pracovněprávním vztahu a svou činnost vykonávali za úplatu, a tudíž jako profesí. Proto je oprávněné označovat tuto organizační jednotku za profesionální, v tomto případě za Hasičský sbor, jehož sídlem byl obecní dvůr v Letenské ulici. Protože Hasičský sbor v hlavním městě Praze byl zřízen k 16. srpnu 1853 a před tímto datem není žádných zmínek o placeném hasičském orgánu, je také na místě tento Sbor označovat za první nejen v městě Praze, ale Království českém vůbec. V listopadu tohoto roku byl jmenován hasebním mistrem velitelem Václav Soukup, a ten již měl k dispozici 68 příslušníků sboru, z toho 6 vrchních hasičů (dnes velitelů), 24 obsluhovatelů stříkaček (strojníků) a 38 hasičů. Pro ně už byl dvůr v Letenské malý, a tak vznikla první pobočná stanice na Starém Městě.

1855

Hasební mistr měl od tohoto roku dvojí podřízenost, která přetrvala téměř 150 let. Byl podřízen přednostovi hospodářského úřadu magistrátu, tzv. řediteli hašení, a oba pak podléhali policejnímu řediteli. Tedy podřízenost magistrátu a vnitru.

1878

První dálkové spojení s hasiči bylo pomocí telegrafických tratí s Morseovými přístroji, a dále pomocí zvonkových požárních hlásičů. Propojeny byly Malá Strana, Staré a Nové Město a tři místa pražských dodavatelů vody.

1900

Na přelomu 19. a 20 století bylo v Praze 138 profesionálních hasičů, sloužících již v 8 stanicích.

1919

Další významná postava hasičských dějin – Ing. Oldřich Uher – byl ředitelem až do roku 1935. Po vzniku tzv. Velké Prahy bylo zrušeno ředitelství hasičského sboru, který se stal součástí magistrátu jako jeho odbor. Byl označen jako „Stavební úřad, odbor 14 požární“.

Předznamenala se tak zejména stavební prevence, což byla součást programu Ing. Uhra při nové organizaci pražského hasičstva. Sbor pan ředitel rozdělil na několik oddělení:

- Kancelářské (dnešní kancelář ředitele, personalistika a ostatní vnitřní správy)
- Požární policie (prevence)
- Telegrafní (spoje a informatika)
- Strážní (represe)
- Skladní (hospodářská správa, ekonomika)

Nezbytnost těchto oddělení pro chod Sboru v duchu Uhrova programu vyjadřoval slogan: Pohotovost – rychlost – účinnost.

Hasiči byli vybaveni koženými kabáty a lehkými přilbami, měli k dispozici také azbestové obleky proti sálavému teplu a přímému ohni, pro svoji ochranu užívali plynové masky a pro záchranu osob pak křísící a oživovací přístroje.

1926

U hasičů skončila éra koňských potahů, úspěšně pokračovala motorizace Sboru a vznikla centrální stanice. Právě toho dne se hasiči nastěhovali do bývalého obecního dvora v dnešní Sokolské ulici a ředitelství pražského Sboru je na hasičské stanici právem označené jako číslo 1 dodnes. Dlužno poznamenat, že se třemi výjezdovými družstvy a operačním střediskem města, vedením prevence, personalistikou a s techniky a vyšetřovateli požárů.

1939

Ještě v počátku tzv. Protektorátu – v červenci 1939 – uspořádal pražský primátor dr. Klapka velkou přehlídku hasičů a 17. srpna t.r. proběhlo námětové cvičení zásahu na Staroměstské radnici, kde byl veřejnosti poprvé předveden automobilový žebřík o dosahu 45 metrů. Za tři roky poté pak po atentátu na R. Heydricha bylo zaznamenáno zneužití hasičů – pod namířenými kulomety museli asistovat při dobývání kostela v Resslově ulici, kde se skrývali parašutisté. Za německé okupace byli hasiči vybavováni podle německých norem a od listopadu 1942 v Praze velel plk. Bruno Petersen, požární ředitel z Düsseldorfu. Tento ředitel jednak zvyšoval početní stavy – koncem roku 1944 bylo v Praze na 700 hasičů, ale také byly vystavěny jak provizorní, tak nové stanice v Dejvicích, Holešovicích, Libni, Strašnicích, v Krči, na Smíchově a Žižkově. Ze Smíchova se hasiči přemístili v roce 2001 a holešovická stanice je v provozu dodnes.

1950

Zákonem č. 32/50 Sb. Byla zřízena v Praze místní velitelství požární ochrany, hodnosti hasičů byly sovětské, a tak až do roku 1960 jsme měli mladší seržanty a staršiny apod.

1954

Začal platit další zákon č. 35 z roku 1953, který znamenal vydělení prevence z požárních útvarů. Ta byla totiž definována jako součást státní správy a stala se součástí odborů vnitřních věcí na tehdejších národních výborech. Opět byla potvrzena dvojí podřízenost – Ústřednímu národnímu výboru hl. m Prahy a ministerstvu vnitra. Výjezdové jednotky tvořily samostatný Útvar požární ochrany (ÚPO)

1970

Bylo zavedeno jednotné telefonní číslo 150 pro volání o pomoc při požárech nebo jiných událostech, ke kterým bylo třeba hasičů. Další tísňová linka 158 byla zřízena pro policii (tehdy Veřejnou bezpečnost) až o tři roky později.

1972

Začátkem normalizačních let došlo k dalšímu dělení hasičské složky, a to na samostatný Požární útvar hl. m. Prahy a Městskou inspekci požární ochrany (MIPO), která byla zprvu přímo odborem Národního výboru hl. m. Prahy a později jeho zařízením. V každém případě to byly dva subjekty vykonávající aktivní požární ochranu jednak likvidací požárů a technickými pomocemi občanům a podnikům a na druhé straně zejména požární prevencí při posuzování projektů staveb a technologií a kontrolami stavu PO. MIPO NVP se stala odborným garantem požární prevence už proto, že kromě obvodních pracovišť měla specializovaná pracoviště pro stavební prevenci, posuzování technologií a na krčské stanici byla vybudována i laboratoř pro zkoumání požárních vlastností výrobků a různých materiálů. Ta se později stala součástí Technického ústavu PO ministerstva vnitra s působností státní zkušebny.

1986

Od poloviny roku byl ustaven Sbor PO České socialistické republiky, jehož součástí byly orgány pro prevenci (státní požární dozor) – Správy Sboru PO a pro represí – Útvary Sboru PO, pracující a hospodařící po letech odloučení společně. Sbory PO byly zřizovány okresními, respektive magistrátními úřady a podniky.

1995

Několika novelami byl upraven současný zákon č. 133/85. Sb., o požární ochraně, s tím, že se Sbor PO změnil na Hasičský záchranný sbor České republiky. Název vyjadřuje vlastní poslání sboru, kdy se hasiči věnují především záchraně lidí, zvířat a majetku. K tomu se také školí jako záchranáři a umějí zasahovat např. z vrtulníků, ve výškách i hloubkách, na skalách i pod vodou. Organizačně se HZS člení do okresů, respektive města a podniků. Součinnost s dobrovolnými jednotkami není dotčena. Vnitřně jsou jednotlivé sbory členěny na sekce prevence, represe, služeb, vnitřní správy a ekonomiky.

2000

Na Přelomu 20. a 21. století bylo v Praze již 848 profesionálních hasičů na 11 stanicích, kromě toho 13 profesionálních sborů v podnicích a 47 dobrovolných hasičských sborů. Z toho bylo 34 dobrovolných sborů městských částí a 13 sborů v podnicích.

Nová právní úprava, která nabyla účinnosti dnem 1. ledna 2001, znamenala zásadní změnu v postavení, působnosti a organizaci Hasičského záchranného sboru ČR. V této souvislosti došlo také ke sloučení ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR s Hlavním úřadem civilní ochrany, a širokou oblast civilní ochrany tak dostali na starost hasiči, podobně, jako tomu je i v některých dalších evropských státech.

4.1.2. Současnost HZS

Hasičský záchranný sbor ČR v současnosti hraje stěžejní roli v přípravách státu na mimořádné události, ať se již jedná o hrozby terorismu, průmyslových havárií nebo živelních katastrof. Hasiči mají rovněž rozhodující podíl na provádění záchranných a likvidačních prací při mimořádných událostech. Hasičský záchranný sbor ČR je hlavním koordinátorem a jakousi páteří integrovaného záchranného systému, který v případě krize slučuje všechny záchranné složky.

Hasičský záchranný sbor ČR v současnosti tvoří generální ředitelství, které je organizační součástí Ministerstva vnitra, a dále pak 14 hasičských záchranných sborů krajů, Střední odborná škola požární ochrany a Vyšší odborná škola požární ochrany a Záchranný útvar HZS ČR. Součástí Hasičského záchranného sboru ČR jsou také vzdělávací, technická a jiná účelová zařízení, konkrétně Školní a výcvikové zařízení HZS ČR, Institut ochrany obyvatelstva Lázně Bohdaneč, Technický ústav požární ochrany Praha a Skladovací a opravárenské zařízení HZS ČR.

4.1.3. Stanice HZS

Centrální stanice typu C:

V jednom ÚO HZS kraje a sídla HZS kraje je, s ohledem na plošné pokrytí a pro vytvoření odpovídající základny pro činnost specializovaných služeb, zřizována vždy jedna centrální stanice typu:

Typ	Počet obyvatel v obci	Počet výjezdů
C1	do 50 tisíc	2 družstva
C2	od 50 tisíc do 75 tisíc	2 družstva
C3	nad 75 tisíc	3 družstva

Tabulka č.1 - přehled stanic C

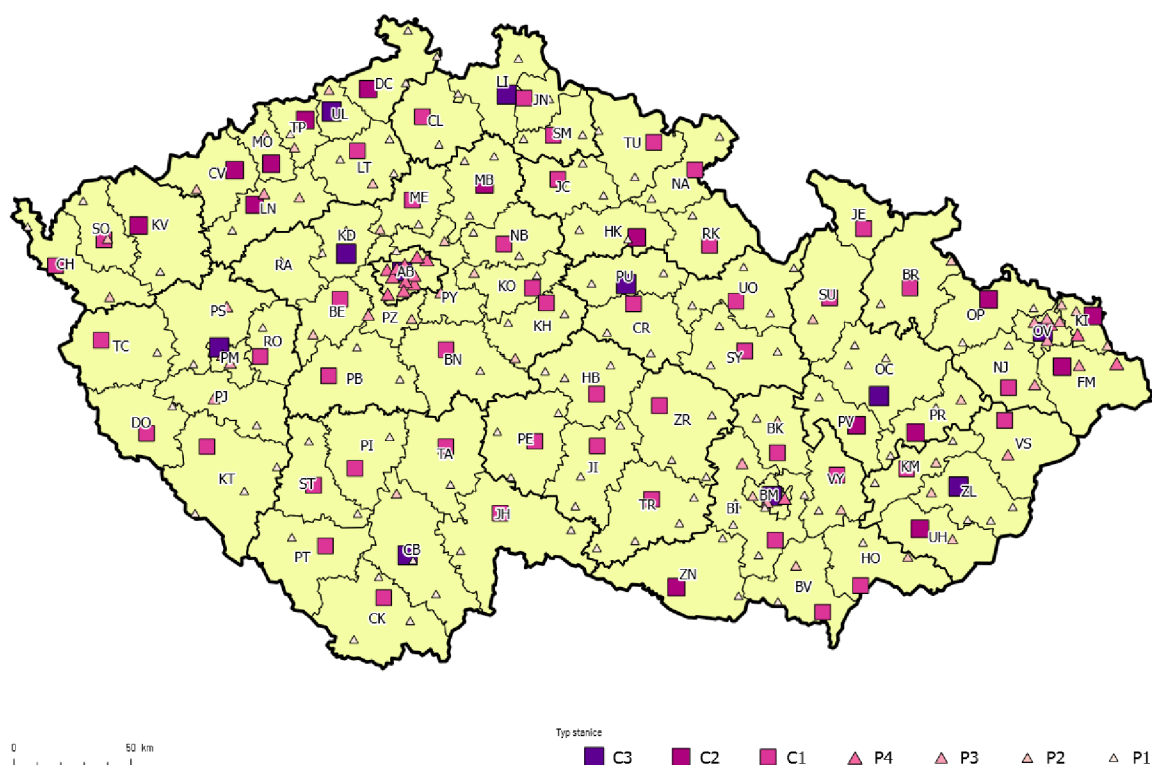
Pobočné stanice typu P:

S ohledem na plošné pokrytí a požární nebezpečí katastrálním území obcí v kraji se zřizují pobočné stanice typu P:

Typ	Počet obyvatel v obci	Počet výjezdů
P1	do 30 tisíc	1 zmenšené
P2	od a nad 15 tisíc	1
P3	do 30 tisíc	1 + 1
P4	nad 30 tisíc	2

Tabulka č.2 přehled stanic P

Plošné pokrytí je právně zakotveno v § 65 odst. 6 zákona č. 133/1985 Sb., o požární ochraně, ve znění pozdějších předpisů) dále jen „zákon o požární ochraně“), následovně: „vnitřní organizace a vybavení jednotek PO včetně dislokace jednotlivých druhů a kategorií jednotek PO musí být volena tak, aby území obce bylo podle stupně nebezpečí zabezpečeno požadovaným množstvím sil a prostředků při splnění požadované doby jejich dojezdu na místo zásahu“.

Obrázek č.1 - přehledová mapa stanic HZS

4.2. Lesní požár

Lesní požár je ničivý činitel, který ovlivňuje veškeré funkce lesa. Je to komplex fyzikálně-chemických jevů, jejichž základem jsou procesy hoření, výměna plynů a přenos tepla, které se mění v prostoru a čase. Hoření v lesním prostředí lze charakterizovat jako hoření celého souboru organických materiálů, ze kterých je lesní prostředí složeno. Znalosti v oblasti chování lesních požárů, schopnost jejich předpovídání a připravenost na jejich likvidaci jsou nezbytné k ochraně tohoto přírodního bohatství.

Některé druhy dřevin však dokázaly lesní požáry využít ve svůj prospěch. Mezi nejznámější dřevinu, která využívá požár ve svůj prospěch, řadíme severoamerický sekvojovec obrovský (*Sequoiadendron giganteum*). Kůra jedinců sekvojovce je tak silná, že odolává i vytrvalým lesním požárům. Na vyhořelé ploše dochází k úhynu konkurenčních druhů stromů a úrodná půda po požáru je ideální pro vzcházení nových stromků. Díky svojí odolnosti vůči požárům dokázaly sekvojovce dorůst do gigantických rozměrů.

4.2.1. Příčiny vzniku lesních požárů

Podle statistických šetření je možné jako hlavní příčinu lesních požárů uvést především nedbalost, která je příčinou více než poloviny požárů a dále žhárství, na něž připadá asi 10 % případů. U řady případů lesních požárů však není zjištěn pachatel.

Blesk je příčinou vzniku požáru pouze asi u 2 % případů. Téměř u jedné třetiny požárů je příčina neznámá.

4.2.2. Fáze lesních požárů

Lesní požáry prochází několika fázemi jak od svého vzniku až do doby zániku. Nejlepší hašení lesního požáru je v první fázi, a to v jeho likvidaci.

I. fáze – vznik požáru k rozhoření hořlavého předmětu, trvá 4-10 min., je pomalý růst plochy požáru, nízká teplota i nízká intenzita výměny plynů. Požár nezpůsobuje velké škody a likvidace je nenáročná.

II. fáze – rychlé zvětšení vyhořelé plochy, neboť vysoká teplota a intenzita výměny plynů je příčinou navazujícího zapalování dalších hořlavých látek a předmětů, tudíž je nutné nasadit větší množství techniky a hasičů na likvidaci požárů.

III. fáze – plně rozvinutý lesní požár, kdy všechny hořlavé látky v prostoru intenzivně hoří. Dochází k poklesu teploty a zmenšování plochy požáru a likvidace často vyžaduje letecký zásah podporovaný pozemním zásahem s maximálním využitím dostupné pozemní techniky.

IV. fáze – odhořívání hořlavých látek až do úplného vyhasnutí.

4.2.3. Druhy lesních požárů

Lesní požáry dělíme na tři základní druhy, z nichž každý má svoje specifika a taktika jejich zdolávání je odlišná. Jednotlivé druhy se během hoření mohou měnit z jednoho na druhý.

Podzemní požár

Vyskytuje se, zpravidla, v druhé polovině léta v místech s vysokou akumulací proschlého surového humusu, v ložiscích rašeliny, aktivního vápence atp. Podzemní požár na rašelinách často prohoří i do spodních vrstev, kde se zastavuje až na hranici minerálního podloží. Šíří se

podél doutnajících kořenů zbylých pařezů. Ve žhnoucí rašelině dochází k poškození kořenů zdravých stromů, u nichž se zvyšuje labilita, možnost vývratu i úhynu. Podzemní požár nevytváří prakticky žádný plamen.

Teplota požáru vystupuje pouze na přibližně 300 °C, čímž se výrazně odlišuje od ostatních druhů lesních požárů. Podzemní požár je velmi složité identifikovat, dílčí pomocí je přítomnost nepřilíš hustého dýmu vycházejícího kolem kořenů a pařezů nebo lze využít termokameru.

Podzemní požár nebývá častý, ani příliš rozsáhlý. Frekvence výskytu je podmíněna průběhem suchého počasí, kdy dostatečně proschnou vrstvy rašeliny. Bývá velmi vytrvalý a může hořet týdny i měsíce, v méně přístupných oblastech dokonce i roky, a také může relativně snadno přejít do požáru pozemního.

Korunový požár

Korunový lesní požár je nejnebezpečnějším druhem lesního požáru, ale je méně častý a je velmi často kombinovaný. Hlavní nebezpečí spočívá v jeho velice rychlém šíření a těžké zvládnutelnosti. Ke vzniku může dojít v porostech, kde rostou hluboko zavětvené stromy (často okraje porostů) nebo porosty s vysokým podrostem. Nejčastěji ke korunovým požárům dochází v zapojených porostech. Při korunovém požáru dospělého lesa mohou vzdušné proudy či místní větry vyvolané vlastním požárem nasměrovat hoření různými směry. V tomto případě jsou umělé protipožární i přirozené překážky málo účinné. Požár se obvykle šíří jazykovitě a toto šíření je provázeno turbulencemi, je velice rychlé a obtížné zvladatelné. Forma korunového požáru závisí zejména na složení porostů, intenzitě hoření a rychlosti větru. Zejména při vyšší rychlosti větru může docházet ke skokům ohně daleko před frontu hlavního požáru, kdy vítr přenáší horké plyny a drobný hořící materiál do vzdálenosti desítek až stovek metrů, a zároveň dochází k intenzivnímu přehřívání korun vzdálenějších stromů po směru větru.

Vznik korunového požáru je závislý na dvou faktorech. Prvním je intenzita pozemního požáru a množství vyprodukovaného tepla, které přenosem do korun vysouší olistění a vytváří další

potenciálně hořlavý materiál. Druhým faktorem je výška tohoto olistění. Je velmi složité korunový požár eliminovat pomocí běžných taktických postupů, proto je úspěšnost zásahu závislá na změně počasí, množství hořlavé hmoty nebo topografii požářiště.

Pozemní požár

Dochází při něm k zapálení půdního krytu v lese. Tento druh požáru se v podmínkách střední Evropy vyskytuje nejčastěji. Zdrojem požáru bývá nejčastěji suchá tráva, opadlé listí, suché jehličí a kůra, ležící větve, nízké stromy, nárosty, kmeny a suché dřevo. Výška plamene při pozemním požáru závisí na zdroji hoření. Pozemní požáry dělíme na rychlé a vytrvalé.

Rychlý pozemní požár vzniká převážně v jarním období, kdy prosychá celá vrchní vrstva půdy, dochází k prohořívání i nižších vrstev půdy, požáry se více šíří podél kořenů. Rychlost šíření se velmi liší dle konkrétních podmínek. Trvalý pozemní požár pak vzniká převážně během léta, kdy prosychá vrchní vrstva půdy, požár se šíří i na kořeny a kůru stromů a hoří mladý porost.

Pozemní požáry nejsou pro přírodu a člověka tak vážným nebezpečím za podmínky, že suchá tráva a spodní části kmeni dřevin neposkytují dostatečné množství hořlavého materiálu pro vytvoření korunového požáru. Pokud pozemní požár při svém šíření narazí na překážku, například na vodní tok či vodní plochu, na širokou cestu, zabahněný terén, pole anebo na protipožární pás, obvykle se dál nešíří a zaniká.

4.2.4. Likvidace lesních požárů

Postup při hašení a likvidaci lesních požárů vychází z obecných požárních směrnic a místních podmínek. Rozhodující je přitom terénní konfigurace, přístupnost a množství místně dostupných vodních zdrojů pro hašení, složení a rozdělení lesních porostů apod. Znalost problematiky rizika lesních požárů a způsobů jejich likvidace by měla patřit k základním opatřením jejich prevence a případné likvidace. Z tohoto pohledu plyne její důležitost pro každého majitele lesa.

Hašení přírodních požárů vyžaduje kromě lidské síly také nasazení pozemní techniky pro rychlou dopravu hasičů, hasiva i velkou škálu technických prostředků na místo určení. Tato poskytuje také zázemí pro zasahující, prvek komunikační sítě a jistý stupeň ochrany pro posádku.

Přírodní požáry se vyznačují tím, že i když jsou obvykle, díky velkému množství zplodin hoření, vidět z velké vzdálenosti, není vždy snadné najít přesné místo probíhajícího požáru, resp. jeho plamenného hoření či ohniska, nebo nejlepší příjezdovou cestu. Již během jízdy na místo zásahu je prováděn průzkum. Dobře provedený průzkum během jízdy na místo zásahu může velmi usnadnit a zefektivnit provedení následného zásahu. Během tohoto průzkumu mohou být zjištěny například zdroje požární vody, vhodné příjezdové komunikace pro ostatní jednotky PO nebo pro kyvadlovou dopravu vody. V případech, kdy lze jen omezeně použít standardní postupy zdolávání lesních požárů je využíváno letecké hašení.

4.2.5. Prevence lesních požárů

Prevence lesních požárů znamená trvalé snižování rizika jejich vzniku. Předpokladem její úspěšnosti je znalost příčin vzniku lesních požárů a znalost konkrétní míry rizika v jednotlivých porostech. Za součást prevence je nutné pokládat i znalost postupu hašení požáru po jeho vzniku a vytvoření podmínek pro úspěšné hašení. To umožňuje významně zmenšit rozsah škod v případech, kdy k požáru již dojde. Pro vlastníky lesů je nezbytné důsledně dodržovat zásady ochrany lesů před požáry. Pravidla vycházejí ze zákonných ustanovení o požární ochraně a v mnohých případech jejich zásady aplikují okresní a obecní úřady ve svých vyhláškách.

Na vyžádání zaměstnanců Lesů ČR jsou, s ohledem na roční období, meteorologické podmínky, návštěvnost lesů či provádění lesnických činností a jiné vlivy spojené se zvýšeným nebezpečím vzniku lesních požárů, prováděny také hlídkové lety. Hlídková činnost je realizována využitím hlídkových letounů, kdy minimálně dvoumístné letadlo se pohybuje po předem stanovené trase letu a zjišťuje případné požáry.

4.2.6 Přehled lesních požárů

ROK	2002	2003	2004	2005	2006
Počet požárů / rok	601	1781	887	636	695
Celková plocha / Ha	174	1230	331	222	181
Vyčíslená škoda / Kč	9 131 600	33 667 600	19 169 900	9 535 000	8 208 900

Tabulka č.3 - přehled požárů v období 2002-2006

ROK	2007	2008	2009	2010	2011
Počet požárů / rok	809	472	514	732	1337
Celková plocha / Ha	316	89	178	204	337
Vyčíslená škoda / Kč	16 402 600	3 131 500	6 294 800	4 663 800	7 088 100

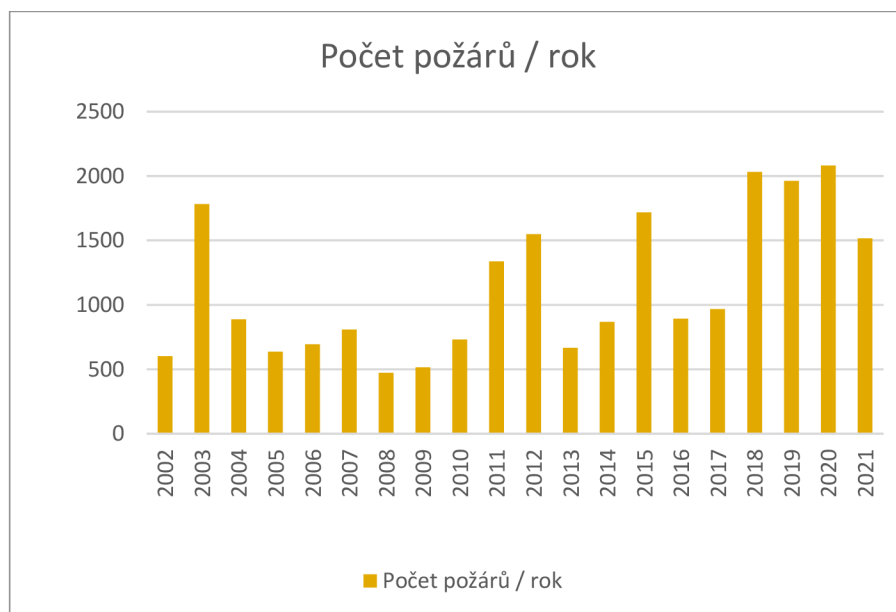
Tabulka č.4 - přehled požárů v období 2007-2011

ROK	2012	2013	2014	2015	2016
Počet požárů / rok	1549	667	868	1717	893
Celková plocha / Ha	634	92	536	291	141
Vyčíslená škoda / Kč	46 210 300	4 868 700	6 027 000	18 737 500	5 500 100

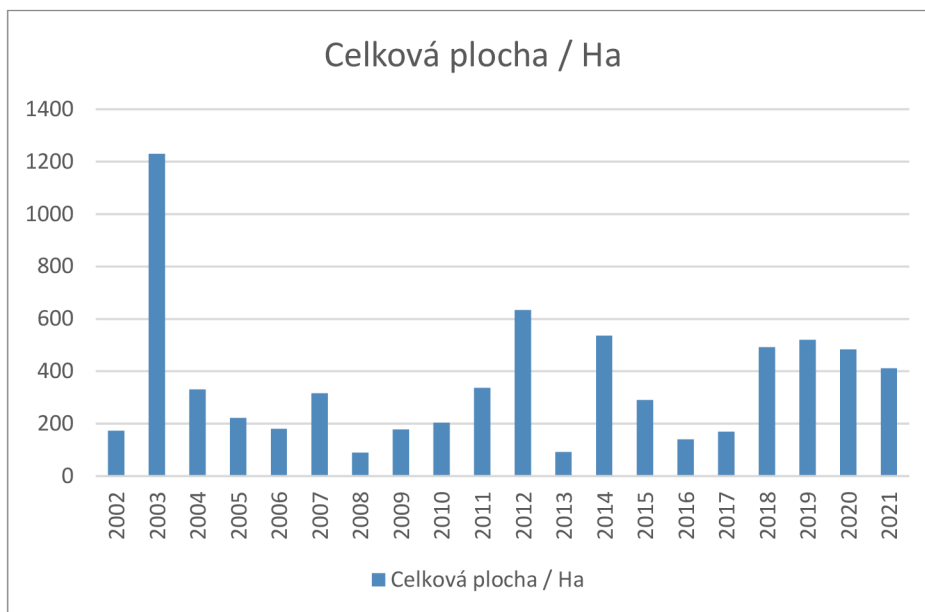
Tabulka č.5 - přehled požárů v období 2012-2016

ROK	2017	2018	2019	2020	2021
Počet požárů / rok	966	2033	1963	2081	1517
Celková plocha / Ha	170	492	520	484	411
Vyčíslená škoda / Kč	6 261 800	15 011 800	17 405 100	18 578 200	8 024 300

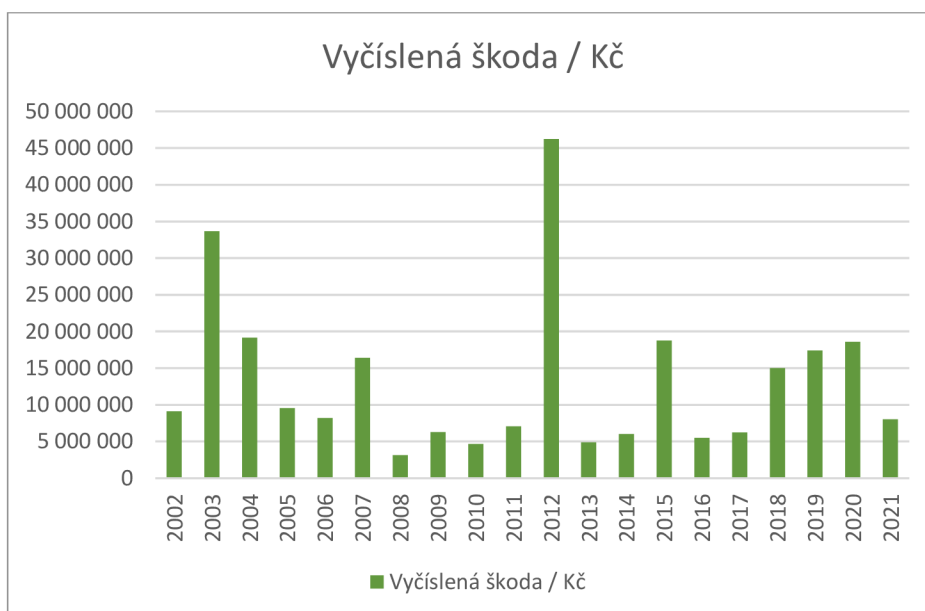
Tabulka č.6 - přehled požárů v období 2017-2021

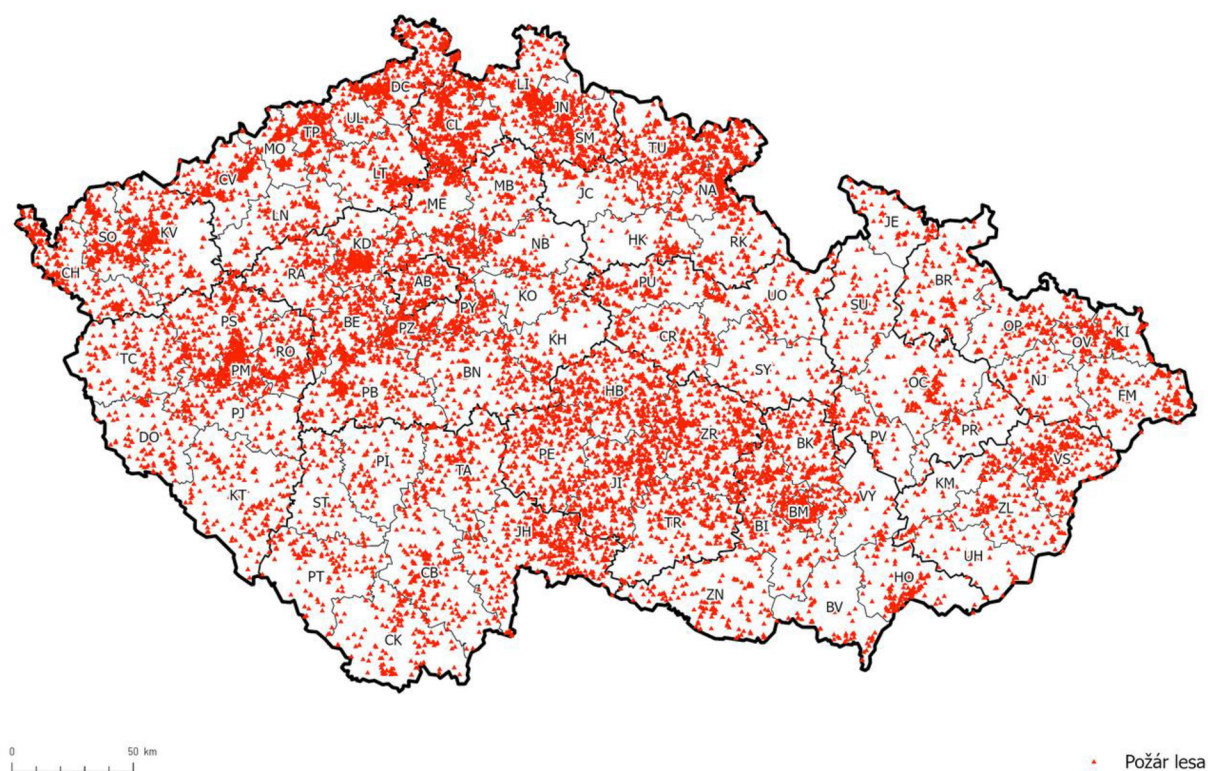
Graf č.1 – počet požárů dle roků

Graf č.2 – celková plocha požárů dle roků

Graf č.3 – celková vyčíslená škoda dle roků

Obrázek č. 2 Přehled lesních požárů v ČR 2002 - 2021

4.2.7. Popis vybraných lesních požárů

- Lesní požár v Bzenci 24. května 2012
- Lesní požár v Beskydech 28. dubna 2012
- Lesní požár na Tišnovsku 27. dubna 2012
- Lesní požár v obci Veverská Bítýška 30. dubna 2012
- Lesní požár v obci Veverská Bítýška 1.května 2012
- Požár v Orlických horách 11. května 2021
- Požár travního a lesního porostu podél trati vedoucí z Ústí nad Labem do Lovosic 4. července 2018
- Požár lesa v Pošumaví 21. dubna 2018

Lesní požár v Bzenci 24. května 2012

Oznámení:

Dne 24. května 2012 v 15.58 hodin byl na krajské operační a informační středisko HZS Jihomoravského kraje (dále jen „KOPIS HZS JmK“) oznámen požár lesního porostu poblíž města Bzenec. Požár zpozoroval řidič lesní techniky, který zde svázel větve.

Popis místa zásahu:

Požárem zasažený les se nachází v katastrálním území města Bzenec, které je součástí Jihomoravského kraje, leží na území okresu Hodonín, ve správním obvodu obce s rozšířenou působností Kyjov. Orientačně se jedná o prostor mezi vojenskou střelnicí, rekreačním zařízením Littner a místní částí zvanou Strašilina. Správci zasaženého porostu jsou Lesy České republiky, s.p. (dále jen „Lesy ČR“), Lesní správa Strážnice, a VOP CZ, s.p., Šenov u Nového Jičína. Po lesnické stránce je podle pěstební bonity půdy tato oblast nejchudší v České republice, je tvořena písečnými dunami a říká se jí „Moravská Sahara“. Toto území má rozlohu 4500 ha a složením půdy je shodné s asijskou pouští Gobi. Zkušební vrty, které se v okolí oblasti prováděly asi před 25 lety, prokázaly 60 m mocnou vrstvu písku. V 19. století oblast dokonce postihovaly písečné bouře. Hořel převážně borový porost od stáří několika let až po vzrostlé stromy staré 90 až 100 let. Vedení Lesů ČR odhaduje, že požár poškodil 30 000 m³ dřeva a zasáhl asi 160 ha.

Průběh zásahu:

V 15.58 hodin byla na tísňovou linku KOPIS HZS JmK ohlášena hořící paseka o ploše 50 x 50 m. V 16.07 hodin se na místo požáru dostavila první jednotka PO. Hustý černý kouř z místa požáru byl viditelný na vzdálenost 15 až 20 km a vzhledem k písčitému, naprosto suchému terénu a silnému nárazovému větru se požár velmi rychle šířil. Z důvodu velkého rozsahu a lineární rychlosti šíření požáru byl k jeho likvidaci postupně vyhlášen v 16.24 hodin druhý, v 17.08 hodin třetí a v 18.07 hodin nejvyšší zvláštní stupeň požárního poplachu. Přes obrovské nasazení hasičů (na místě zasahovalo současně až 250 hasičů) se požár podařilo lokalizovat teprve druhý den, tj. v pátek 25. května 2012 ve 20.45 hodin. V průběhu druhého dne hašení požáru zažili mnozí hasiči mimořádně dramatické okamžiky, kdy se na několika místech, vlivem poryvů větru, proměnil pozemní požár v požár korunový a plameny sevřely část zasahujících jednotek PO. V prvních dvou dnech zdolávání požáru se několikrát stalo, že hasiči museli na místě zásahu nechat natažené hadice a na poslední chvíli odjeli s požární technikou do bezpečné vzdálenosti. Zásah řídil štáb velitele zásahu složený z vedoucích funkcionářů HZS

JmK, velitelů stanic a odborných pracovníků jednotlivých územních odborů. Informace o situaci dostával štáb z průzkumu, který probíhal kontinuálně za využití terénních automobilů, motocyklu a vrtulníků. Do štábu bylo zařazeno mobilní operační středisko HZS JmK, které přímo na místě reagovalo na požadavky velitele zásahu, „kamenné KOPIS“ v Brně se věnovalo jiným událostem. Místo zásahu bylo rozděleno do pěti úseků, z nich každý řídil jeden z velitelů stanic, jenž měl přidělené jednotky PO, které v první fázi pracovaly téměř nonstop, později byly střídány ve dvanáctihodinových intervalech. Na pozemní hašení byly nasazeny desítky vodních proudů (hadice C, D a otočné proudnice), na dohašování ženíjní nářadí a zádové postřikovače. Na hašení a letecký průzkum místa požáru byla využívána i letecká technika. Na místě zasahovaly tři vrtulníky Policie ČR Letecké služby (dva k hašení - 364 shozů, třetí k průzkumu). Obrazová data z třetího vrtulníku byla přenášena na monitory umístěné v policejním monitorovacím vozidle, které bylo součástí štábu velitele zásahu. Dále zasahoval jeden vrtulník Armády ČR (60 shozů) a tři letouny Letecké hasičské služby z firem D-Flyght, spol. s r.o., SURMET, spol. s r.o. a AGRO AIR, spol. s r.o. (105 shozů). K hašení, provádění terénních úprav, průklestů a rozebírání hořících valů byl, kromě cisternových automobilových stříkaček, nasazen i požární tank, obrněný transportér v hasičské úpravě, automobilový bagr UDS Záchraného útvaru HZS ČR a speciální lesnický stroj Harvester. V průběhu celého zásahu byla poskytnuta první pomoc čtyřem lehce zraněným hasičům. Dva z nich se nadýchali toxických zplodin hoření, zdravotnická záchraná služba je převezla do nemocnice k ošetření, odkud byli druhý den propuštěni domů. Další dva hasiči utrpěli zranění rukou při provádění oprav zásahové techniky.

Týlové zabezpečení:

Zásobování požární vodou bylo zajišťováno dálkovou dopravou vody. Jednak kyvadlovým způsobem z čerpacích stanišť umístěných u podzemních hydrantů a v úpravně vody VaK Hodonín v Bzenci-Přívoze. Dále pak dálkovou dopravou vody hadicemi z řeky Moravy, kterou zajišťovala dvě velkoobjemová čerpadla, hadicové vedení bylo dlouhé přibližně 3 km. Zásobování pohonnými hmotami zajišťovaly tankovací cisterny, využity byly také přívěsné vozíky. Nepojízdná technika byla odtahována vyprošťovacím automobilem a odvážena tahačem na podvalníku. Stravu a nápoje zasahujícím zajišťovali členové nestátních neziskových organizací zařazených ve skupině PANEL Jihomoravského kraje (Panel NNO JmK). Místo pro výdej stravy, odpočinek a hygienické zázemí bylo zřízeno v turistické základně Littner.

Ukončení zásahu:

Požár byl zlikvidován 30. května 2012 v 10.00 hodin. Místo požáru bylo protokolárně předáno pracovníkům Lesů ČR. Vzhledem k tomu, že bylo nutné střežit celou plochu pro případné nové rozhoření skrytých ohnisek, uzavřel HZS JmK s ředitelstvím Lesů ČR smluvní vztah, na jehož základě prováděli hasiči požární dozor a monitorování spáleniště až do 7. června 2012. Pro případný hasební zásah byla připravena osmičlenná jednotka PO s požární technikou a k okamžitému zprovoznění bylo v pohotovosti velkokapacitní čerpadlo pro dálkovou dopravu vody hadicemi z řeky Moravy.

Nasazené síly a prostředky:

Na místě zásahu bylo nasazeno celkem 208 jednotek PO (194 jednotek z 11 krajů České republiky, 14 jednotek ze Slovenské republiky). Na hašení a další podpurné činnosti byli v průběhu zásahu postupně nasazeni příslušníci z 19 stanic HZS JmK (celkem je na území kraje 26 stanic), ze 47 stanic HZS krajů Jihočeského, Královéhradeckého, Moravskoslezského, Olomouckého, Pardubického, Plzeňského, Středočeského, Zlínského, kraje Vysočina a hl. m. Prahy, dále příslušníci Školního a výcvikového zařízení HZS ČR, Záchraného útvaru HZS ČR, hasiči z vojenské hasičské jednotky Vyškov, členové 114 jednotek SDH obcí Jihomoravského kraje, členové 10 jednotek SDH obcí Zlínského kraje, profesionální a dobrovolní hasiči ze Slovenské republiky.

Příčina vzniku požáru:

Příčina vzniku požáru je stále v šetření, jako pracovní verze jsou prověřovány různé formy nedbalosti (kouření, zakládání ohňů v přírodě, apod.), úmyslné zapálení, hra dětí, technická závada na lesním stroji a vznícení od munice z blízké střelnice.

Následky požáru:

Vedení Lesů ČR odhaduje, že požár u Bzence poškodil 30 000 m³ dřeva a zasáhl přibližně 160 hektarů. Porost bude obnoven do dvou let. Stromy, které při požáru neshořely, patrně odumřou a bude je nutné pokácet a odstranit. Pak bude možné zahájit výsadbu. Její hlavní část se uskuteční na jaře 2013. Pokud se potvrdí, že na 90 % porostu postiženého požárem stromy nepřežijí, bude nutné vysázet 1,5 milionu sazenic dřevin. Z hlášení o požáru od majitelů pozemků byla vyčíslena následující škoda: Lesy ČR 27 314 738 Kč, VOP CZ, s.p., 369 950 Kč, Dřevo – Produkt SV, spol. s r.o., 32 273 Kč. Celková škoda byla vyčíslena částkou 27 716 961 Kč. V průběhu zásahu došlo k technickým poruchám na několika desítkách požárních

automobilů, bylo poškozeno nebo zcela zničeno velké množství osobních ochranných pracovních prostředků a věcných prostředků požární ochrany. Celkové náklady na zásah, vyčíslené MV-generálním ředitelstvím HZS ČR, dosáhly částky téměř 13 milionů korun. Náklady na pohonné hmoty přesáhly částku 2,6 milionu korun. Škody v lese zmapovali i členové Českého klubu turistů. Podle vedoucího značkařského obvodu pro Hodonínsko požár poničil kolem šesti kilometrů značek turistické trasy.

Uchráněné hodnoty:

K uchráněným hodnotám se žádný z majitelů pozemků nevyjádřil. Pokud vezmeme do úvahy celkovou rozlohu přibližně 4500 ha rozdělenou do tří revírů po přibližně 1500 ha, pak zásahem jednotek PO byl uchráněn minimálně zbytek revíru, ve kterém požár vznikl (ze severní strany ohraničen silnicí mezi Bzencem a Vracovem, z východní strany silnicí mezi Bzencem a Strážnicí, z jižní strany železnicí mezi Bzencem a Rohatcem, ze západní strany ohraničení není a navazuje na další sousední revír). Hodnota jednoho revíru je podle hrubého odhadu přibližně 400 milionů Kč, na základě tohoto odhadu byla zásahem jednotek PO uchráněna hodnota v rozsahu 400 až 800 milionů Kč.

Specifika zásahu:

Na místě požáru u Bzence se vystřídalo přes 1500 hasičů a téměř 360 zásahových automobilů. K likvidaci požáru hasiči spotřebovali přibližně 21 tisíc m³ vody a téměř 6 t pěnidla.

Pozitiva

- vyhlášení zvláštního stupně poplachu (soustředění dostatečného množství sil a prostředků),
- postupné povolání a nasazení jednotek PO téměř z celého území JmK,
- povolání jednotek HZS krajů z České republiky (samostatná, výborná práce),
- postupné povolání a nasazení velitelů stanic HZS JmK (štáb, velitelé úseků),
- spolupráce se zaměstnanci Lesů ČR a těžební společnosti Petra (orientace, kácení průseků),
- zřízení mobilního operačního střediska HZS JmK v místě štábu velitele zásahu,
- spolupráce s pracovníky MV-generálním ředitelstvím HZS ČR na místě zásahu (informace),

- spolupráce s Panelem NNO JmK (zajištění stravy, nápojů),
- spolupráce s místními představiteli (starostové, zástupci firem, občané),
- nasazení CAS – lesních speciálů (nízká výška, výborné jízdní vlastnosti v terénu),
- nasazení velkoobjemových čerpadel (dálková doprava vody hadicemi z řeky Moravy),
- nasazení vrtulníků (hašení, průzkum, navádění jednotek PO),
- nasazení terénního motocyklu (průzkum, navádění jednotek PO),
- nasazení termokamer (vyhledávání skrytých ohnisek hoření),
- nasazení UDS (rozebírání hořících valů - násypů tvořených kořeny, špičkami a větvemi stromů),
- nasazení IDR-opakovače (pokrytí území digitálním radiovým signálem),
- zřízení mobilní buňky Vodafone (pokrytí území signálem GSM),
- využití zázemí v turistické základně Littner (štáb, kuchyň, jídelna, hygiena, lůžka),
- minimální množství zraněných hasičů.

Negativa

- složité podmínky pro zásah (sucho, nárazový vítr, brzy se setmělo),
- rozsáhlá plocha požáru, složitý terén,
- všudypřítomný písek (časté uvíznutí požární techniky na lesních cestách),
- špatná orientace (chybějící mapy, sledovací systém, navádění),
- „borová monokultura“ (velká rychlost šíření požáru, značný vývin zplodin hoření),
- náhlé změny směru a síly větru (zasazení sil a prostředků požárem),
- vzdálené vodní zdroje,
- v první fázi zásahu špatné pokrytí signálem (RDST, GSM),
- nepřesně specifikované požadavky při vyžadování dalších jednotek PO,
- nedostatečná komunikace s jednotkami PO,
- pomalé zřízení sektorů a úseků,
- vážnou zásobování požární vodou,
- zmatky ve výdeji stravy a nápojů,
- komunikace mezi KOPIS HZS JmK, OPIS GŘ HZS ČR a médií,
- dlouhé intervaly střídání nasazených sil a prostředků,
- nedostatek CAS s jízdními vlastnostmi vhodnými pro nasazení v lese,
- nedostatek terénních vozidel (osobní auta, pracovní čtyřkolky),
- stáří a technický stav některých CAS jednotek SDH obcí,

- nedostatečná odborná způsobilost některých jednotek PO (znalosti, vycvičenost, disciplína),
- přítomnost „valů“ (do rozebrání přispívaly k šíření požáru),
- nepodařilo se zcela uzavřít místo zásahu (pohyb civilních osob - reportérů),
- absence kvalitně vybavené pojízdné autodílny s kvalifikovaným personálem,
- jednotkám PO chybí ve výbavě některé věcné prostředky (dostatečné množství hadic D-25, termokamery, kvalitní kombinované proudnice, zádové postřikovače, motykosekery, osvětlovací balóny, apod.) Na základě poznatků získaných v průběhu celého zásahu byla sestavena pracovní skupina, která provádí detailní hodnocení zásahu, jehož výsledkem budou mimo jiné náměty na zefektivnění řízení nasazených sil a prostředků u zásahu obdobného
- rozsahu a doplnění chybějících věcných prostředků do výbavy stanic HZS JmK. Již nyní je zřejmé, že pokud bychom museli s takovým požárem bojovat v příštích letech, kdy vzhledem k drastickým škrtkům v rozpočtu hrozí citelné omezení početních stavů hasičů i techniky, rozšířil by se požár na podstatně větší plochu a způsobil mnohem vyšší škody.

Lesní požár v Beskydech 28. dubna 2012

Oznámení:

Dne 28. dubna 2012 byl ve 12.47 hodin na krajské operační a informační středisko HZS Moravskoslezského kraje (dále jen „KOPIS“) nahlášen požár lesa v lokalitě Jamník v beskydských Starých Hamrech. Požár vznikl ve velice strmém, těžko dostupném terénu. Prvotní informace z místa požáru specifikovala rozlohu plochy požáru na 20 × 25 m.

Průběh zásahu:

Operační důstojník rozhodl o vyhlášení I. stupně poplachu a povolání jednotek PO podle požárního poplachového plánu kraje. Na místo zásahu byly vyslány jednotky HZS Moravskoslezského kraje ze stanice Frýdek-Místek a jednotky SDH obcí Staré Hamry, Ostravice a Horní Bečva. Při prvotním průzkumu provedeném jednotkou SDH Staré Hamry bylo zjištěno, že se jedná o menší požár (25 × 30 m), na který měly stačit síly a prostředky prvního stupně. Nahlášení, že síly a prostředky budou stačit, vedlo ke zpoždění vyslání dalších

jednotek PO, které možná mohly po dřívějším dojezdu zpomalit rozvoj požáru. Vlivem větru a vysušeného porostu se požár z původního ohniska rozšířil a vytvořil další dvě, ze kterých se šířil jak do stran, tak dále do prudkého kopce směrem k vrcholu. Jednotka ze stanice Frýdek-Místek po příjezdu na místo události zjistila, že jde o rozsáhlý požár v oblasti Jamníku, který se již rozšířil na plochu desetkrát větší (200 × 300 m) a vlivem větru a dlouhodobého sucha se rychle rozšiřuje. V době dojezdu jednotky ze stanice Frýdek-Místek na horní část místa zásahu již ve spodní části zasahovaly jednotky SDH Ostravice a Staré Hamry třemi proudy C 52. Velitel zásahu (VZ) požádal KOPIS o vyslání dalších jednotek. Na zastavení šíření požáru byly nasazeny dva proudy C 52 a šest dílů hadic C 52 a byl zahájen průzkum místa zásahu, který byl značně znesnadněn vysokou teplotou, silným zakouřením a členitostí terénu. Požár se nacházel ve dvou úžlabích, ze kterých se šířil třemi směry. VZ, vzhledem k profilu terénu a rychlosti šíření, požádal o vyslání dalších jednotek PO a letecké hasičské služby (LHS) na místo požáru. Jednotka SDH Ostravice s DA a PPS 12 byla vyslána na zřízení stanoviště pro doplňování vody, které se nacházelo přibližně 4 km od místa požáru. Na místě události nebylo možné vyhnutí cisteren, proto byl zřízen jednosměrný provoz pro kyvadlovou dopravu vody o délce asi 14 km. Druhé čerpací stanoviště bylo zřízeno na potoce pod rekreačním střediskem Armaturka pomocí plovoucích čerpadel. Zastupující řídící důstojník (ŘD) územního odboru Frýdek-Místek, který se na místo požáru dostavil ve 14.40 hodin, převzal velení zásahu.

Zřízení hasebních úseků

Na místě události byly k lokalizaci požáru zřízeny čtyři úseky. Na úseku č. 1 postupně zasahovaly jednotky SDH obcí Ostravice, Čeladná, Staré Hamry a Kunčice pod Ondřejníkem. Na úseku č. 2 v prostřední části místa požáru zasahovaly kromě jednotky ze stanice Frýdek-Místek i jednotky SDH obcí Frýdlant nad Ostravicí, Pstruží, Čeladná, Janovice, Muglinov a Koblov. Úsek č. 3 tvořil pravý okraj zasaženého místa. Zasahovaly na něm jednotky SDH obcí Nošovice, Šenov, Frýdlant nad Ostravicí, Zábřeh, Baška, Frýdlant-Nová Ves, Petřkovice, Stará Bělá. Na úseku č. 4, který tvořil levý okraj zasaženého území, zasahovaly jednotky SDH obcí Radvanice, Šenov, Vratimov, Hošťálkovice, Kunčice pod Ondřejníkem a Kozlovice. V 16.30 hodin se na místo události dostavil ŘD územního odboru Frýdek-Místek, který převzal velení zásahu. Po provedení průzkumu bylo rozhodnuto o použití veškerých možných sil a prostředků na posílení úseku č. 2, kde docházelo k velmi rychlému rozvoji požáru a hrozilo, že požár přeruší cestu spojující úseky č. 2, 3 a 4 a přeskočí přes komunikaci a rozšíří se na oblast nad ní. Tato oblast by již nebyla přístupná pro požární techniku.

Zásah pouze v dýchacích přístrojích

Intenzita požáru dosáhla takového stupně, že zásah bylo nutné provádět pouze v dýchacích přístrojích. Z tohoto důvodu byla na místo zásahu povolán PPLA ze stanice Frýdek- Místek a další PPLA ze stanice Ostrava pro zajištění výměny dýchacích přístrojů. Vzhledem k rozvoji požáru a jeho překotnému šíření, jako i nedostatku sil a prostředků, povolal ŘD na místo události zástupce Povodí Odry k analýze rizik v případě použití chemické úpravy vody (smáčedla) z důvodu blízkosti údolní nádrže Šance, odkud se čerpá pitná voda. Vzhledem k nasazení letecké techniky s vysokou účinností hašení a úspěšné požární obraně bylo nakonec rozhodnuto smáčedlo nepoužívat. ŘD dále na místo události povolal mobilní operační středisko (MOS) pro zřízení radiové sítě VZ a následnou koordinaci činnosti jednotek PO. Bohužel přírodní a terénní podmínky znemožnily osádce MOS navázat a zorganizovat spojení. Vzhledem ke členitosti terénu a problémům s orientací jednotek PO v nepřehledném horském terénu ŘD požádal prostřednictvím IBC Policii ČR o součinnost při řízení a usměrňování dopravy. Na místo události se dostavilo 10 příslušníků Policie ČR. Následně, po dohodě s majitelem lesů (Lesy ČR, s.p.), označily jejich zaměstnanci směr jízdy a odbočky reflexními barvami a příslušníci Policie ČR mohli být uvolněni k plnění jiných úkolů. ŘD rovněž požádal IBC o spolupráci sdělovacích prostředků při vyrozumění obyvatel, aby omezili vstup, pohyb a vjezd a jízdu vozidel v dané lokalitě.

Účinné letecké hašení

Po přiletu letadel LHS z Olomouckého kraje (letišťe Žamberk - letadlo AN 2 provedlo 5 shozů) a ze Zlínského kraje (letišťe Kroměříž letadlo Zlín Z-137T provedlo 8 shozů), byly smáčeny okraje místa požáru v nejnepřístupnějších místech. Letadla byla plněna na letišti Bahno ve Frýdku-Místku z CAS jednotek SDH obcí Frýdek a Palkovice. V 16.50 hodin se na místo události dostavil krajský ŘD plk. Ing. Zdeněk Nytra, ředitel HZS Moravskoslezského kraje. Po přiletu vrtulníku Policie ČR z Brna bylo zřízeno další plnicí stanoviště na Jamníku pod místem požáru, kde byl vrtulník průběžně doplňován z CAS jednotek SDH obcí Frýdlant nad Ostravicí, Šenov a Kozlovice. Vrtulník prováděl také smáčení nejnepřístupnějších míst. Řízení shozů vody letadel koordinoval velitel úseku č. 2 velitel čtyř jednotky z Frýdku-Místku. V 19.13 hodin se podařilo požár lokalizovat a jednotky PO postupně dohašovaly jednotlivá ohniska požáru.

Likvidace požáru

Jednotky PO byly VZ postupně podle dohašování jednotlivých úseků odesílány zpět na základny. S ohledem na členitost terénu bylo rozhodnuto, že na místě zásahu zůstanou na dohlídku a dohašování znova se objevujících ohnisek jednotky SDH obcí Bahno, Staré Hamry, Baška a Čeladná. Na lokalizaci požáru bylo na místo zásahu dovezeno 400 000 litrů vody. Velení zásahu převzal ve 21.40 hodin velitel jednotky SDH obce Bahno. Místo zásahu rozdělil na tři samostatné úseky a plnicí stanoviště, a celou noc byla dohašována ohniska požáru. Každých 30 minut prováděly jednotlivé jednotky PO průzkum svého přiděleného úseku, hlásily VZ nalezená ohniska, která postupně hasily. Celkem bylo použito 50 000 litrů vody, která se dovážela kyvadlově z vytvořeného plnicího stanoviště. Došlo k prohoření některých vzrostlých stromů, které musely být z důvodu bezpečného pohybu hasičů pokáceny. Po celou dobu byl VZ v kontaktu s pracovníky Lesů ČR, s.p., kteří zajišťovali nápoje a stravu zasahujícím hasičům. Veškerá komunikace mezi zasahujícími probíhala prostřednictvím analogového zásahového kanálu. Komunikace s IBC probíhala cestou mobilního telefonu. Následujícího dne v 09.12 hodin převzal velení zásahu velitel jednotky ze stanice Frýdek-Místek, který provedl spolu s ŘD průzkum celého zasaženého prostoru. Poté bylo rozhodnuto vystřídat zasahující jednotky PO. ŘD dal přednost jednotkám PO, které na místě události ještě nasazeny nebyly a dále zohlednil vybavení požární technikou (vzhledem k terénu byly především požadovány CAS na podvozku T 148). Na místo události byly postupně povolány jednotky SDH obcí Frýdek, Sedliště, Raškovice, Ostravice a došlo ke střídání členů místní jednotky PO. Prostor zásahu byl rozdělen na dva úseky - na prvním úseku dohašovala lokální ohniska jednotka ze stanice Frýdek-Místek a jednotka SDH obce Raškovice, na druhém úseku působily jednotky SDH obcí Frýdek a Sedliště a později jednotka SDH obce Ostravice. Vzhledem ke klimatickým podmínkám (horko a zejména silný nárazový vítr) bylo hašení lokálních ohnisek problematické, protože najednou docházelo ke vzplanutí na několika místech. Jednotky PO používaly jak ruční zádové stříkačky, tak i hadice D 25, na druhém úseku bylo vytvořeno dopravní vedení se dvěma útočnými proudy C 52. Místní jednotka PO prováděla na pokyn VZ průběžný průzkum. VZ postupně odesílal jednotky PO na základny a ve 21.30 hodin byl požár likvidován a místo zásahu bylo předáno odpovědné osobě vlastníka, kterému byla stanovena povinnost provádět dohlídku místa požáru do 2. května 2012 do 24.00 hodin.

Příčina vzniku požáru:

Požárem byla zasažena plocha o rozloze 30 ha, zničeno bylo 10 ha lesního porostu. Jako nejpravděpodobnější příčina jeho vzniku byla stanovena nedbalost při pálení kletí.

Poznatky ze zásahu:

Negativa

- nedostatek sil a prostředků v I. a II. stupni požárního poplachu,
- složitá terénní situace, velké převýšení,
- špatná orientace dojíždějících jednotek PO (velké množství lesních cest a rozlehlost místa požáru) a velké dojezdové vzdálenosti (jednotka HZS MSK ze stanice Frýdek-Místek - 32 km na místo události a další jednotky PO i 50 km a více),
- jednosměrný pohyb vozidel při zásobování vodou z důvodu úzkých a nebezpečných komunikací (12 km a přibližně 35 až 40 minut na jedno plnění),
- složitý horský terén a špatná orientace v něm,
- rychlý rozvoj požáru vlivem dlouhotrvajícího sucha,
- složité podmínky na jednotlivých úsecích,
- nutnost zásahu v dýchacích přístrojích ve velmi složitém terénu,
- rozvoj a dynamika požáru - nutnost přemístování sil a prostředků mezi úseky z důvodu nedostatku sil a prostředků,
- rozsah požáru a vzdálenost mezi jednotlivými úseky (čelo požáru bylo široké asi 2 km),
- špatné spojení mezi zasahujícími jednotkami PO, systém analog a Matra, spojuje nekázeň jednotek SDH obcí na zásahových kanálech - pro spojení mezi úseky bylo nutné použít
- LHS a IBC mobilní telefony,
- vzhledem k nutnosti povolání velkého počtu jednotek PO a LHS mělo dojít k usnadnění a odlehčení radiové komunikace pomocí mobilního operačního střediska. To však po dojezdu nenašlo v okolí pokrytí signálem, a proto nemohly být využity jeho funkce. Činnost osádky MOS tedy spočívala ve zmapování, kde se která jednotka PO s jakou technikou na místě zásahu nachází, protože při počtu 44 jednotek PO u zásahu nebylo u některých z nich známé místo nasazení.

Pozitiva

- soustředění sil a prostředků po vyhlášení II. stupně požárního poplachu (již dostatek sil a prostředků k lokalizaci a následné likvidaci požáru),
- použití a přilet LHS v nekritičtější situaci,

- účinné zásobování požární vodou a její dostatek po organizaci a shromáždění sil a prostředků,
- dobrá spolupráce zasahujících složek IZS a dalších zúčastněných,
- odpovídající postup IBC při vyhodnocení ohlášené události,
- nasazení zasahujících jednotek PO,
- dobrá spolupráce s majitelem (Lesy, s.p.)

Lesní požár na Tišnovsku 27. dubna 2012

Průběh zásahu:

Na přelomu měsíců dubna a května došlo v hasebním obvodu stanice Tišnov HZS Jihomoravského kraje k několika požárům lesního porostu, které si vyžádaly vyhlášení třetího stupně požárního poplachu. První ze série těchto požárů vypukl 27. dubna ve 13.04 hodin v lokalitě Jahodná u obce Lomnička

Již při jízdě k požáru směrem od Tišnova bylo patrné, že jde o požár v lokalitě charakteristické stržemi s hustým zalesněním a křovinami. Vzhledem k silnému větru docházelo k rychlému šíření požáru, který se v době příjezdu jednotky ze stanice Tišnov již šířil korunami stromů. Po provedení prvotního průzkumu vydal VZ (velitel družstva směny A ze stanice Tišnov) rozkaz k přejezdu CAS 15 na horní svážnici, CAS K 25 byla ponechána u paty kopce. Příjezd na horní svážnici byl velice komplikovaný, cesty nebyly řadu let udržovány a u nájezdu na lesní cestu byly složeny kmeny stromů. Bylo nutné vyřezat náletové stromky a odstranit kmeny z příjezdové cesty na svážnici. Postupně na místo zásahu přijely CAS 15 ze stanice Tišnov, CAS 25 z jednotky SDH Lomnička a VEA 1 s velitelem stanice Tišnov. Hasiči ze stanice Tišnov vytvořili jeden útočný proud C 52 levou stranou místa požáru. Požár se podařilo v západním směru zastavit, ale ve východním směru se stále šířil místy i v korunách stromů. Na horní svážnici byly v průběhu zásahu ustaveny CAS 20 a CAS 25 z jednotek SDH Tišnov a Lomnička, od kterých byly vytvořeny čtyři útočné proudy C 52. K zajištění doplňování vody bylo zřízeno čerpací stanoviště v obci Lomnička – nadzemní hydrant u hasičské zbrojnice. Odtud byla zajišťována kyvadlová doprava vody v délce přibližně 1 km na seřadiště techniky u paty kopce. Kyvadlovou dopravu vody od seřadiště k místu požáru na horní svážnici zajišťovaly tři CAS (stanice Tišnov a jednotky SDH obcí Doubravník a Lomnice). V průběhu zásahu se na místo události dostavil velitel čety ze stanice Lidická a krajský řídicí důstojník. Bylo rozhodnuto zřídit dva úseky a povolal na místo protiplynový automobil pro zajištění týlového zázemí pro zasahující hasiče. Již v počátku zásahu si VZ vyžádal zásah vrtulníku. Ten

však byl v tu dobu u jiného zásahu, proto KOPIS HZS Jihomoravského kraje požádalo o letadlo LHS z Kraje Vysočina. Plnicí stanoviště bylo zřízeno na letišti v Brně-Medlánkách, doplňování zajišťovali hasiči ze stanic Brno-Přehrada a BVV. Po provedení prvních shozů bylo zjištěno, že v hustém porostu je tato forma hašení neúčinná, proto bylo rozhodnuto směřovat shozy na volné prostranství, kde byl tento způsob hašení podstatně účinnější. Celkem bylo provedeno osm shozů. Požár byl lokalizován v 15.19 hodin. Poté, co bylo místo požáru důkladně prolito vodou, byly postupně všechny zasahující jednotky PO odeslány zpět na své základny. Na místo byla povolána jednotka ze stanice Brno-Přehrada, která prováděla dohled nad místem a dohašování dílčích ohnisek. Ve 20.00 hodin bylo místo zásahu předáno zástupci majitele. Příčinou vzniku tohoto požáru bylo vznícení staré vojenské munice, která je v této lokalitě zahrabána pod zemí. V dalších dnech v této lokalitě jednotky PO zasahovaly ještě čtyřikrát, šlo však již o požáry menšího rozsahu.

Lesní požár v obci Veverská Bítýška 30. dubna 2012

Průběh zásahu:

Dne 30. dubna v 18.21 hodin vyslalo KOPIS HZS Jihomoravského kraje jednotky PO (stanice Tišnov, SDH obcí Veverská Bítýška, Lažánky a Maršov) na požár lesa mezi obcemi Lažánky a Veverská Bítýška. Již v průběhu jízdy k zásahu byl vidět hustý kouř z lesa mezi obcemi Veverská Bítýška a Lažánky. Po příjezdu jednotky ze stanice Tišnov na místo události bylo zjištěno, že fronta požáru je v délce asi 100 m, postupuje po kopci vzhůru severozápadním směrem a vlivem silného větru dochází k velmi rychlému šíření požáru. VZ proto požádal o vyhlášení II. stupně požárního poplachu a povolání vrtulníku. Ihned po příjezdu jednotek PO bylo vytvořeno dopravní vedení s rozdělovačem a dva útočné proudy C 52 proudy z levé strany místa požáru. Z pravé strany byl vytvořen jeden útočný proud C 52, kterým se hasiči snažili zastavit postupující požár a obejít ho z východní strany. Požár se však rychle šířil severozápadním směrem. Z pravé strany se požár podařilo zastavit, ale na levé straně se velmi rychle šířil do hustého porostu, kde docházelo ke korunovému požáru. V první fázi, kdy bylo možné ještě požár zastavit, byl zjištěn nedostatek vody. Postupně se na místo zásahu dostavily všechny jednotky PO ve druhém stupni poplachu. Bylo vytvořeno celkem 11 útočných proudů C 52 (5 proudů z levé strany, 3 proudy z pravé strany a 3 proudy středem místa požáru). Na místo přiletěl vrtulník, který provedl shozy ze severozápadní strany. První shozy padaly za místo požáru a promočily jeho okraj ze severní strany. Další shozy již padaly do míst, kde byl tento způsob hašení velmi účinný. Celkem bylo provedeno osm shozů (vrtulník byl plněn z Brněnské přehrad). Po vyhlášení III. stupně požárního poplachu se na místo události dostavilo

dostatečné množství sil a prostředků. Byl zřízen štáb VZ. Požár se podařilo lokalizovat ve 20.00 hodin. Po nahlášené lokalizaci bylo zahájeno důkladné prolévání místa požáru. Bylo zřízeno čerpací stanoviště v obci Lažánky, kde bylo možné čerpat z požární nádrže a z nadzemního hydrantu. V průběhu zásahu byly zřízeny dva úseky. Požár byl zlikvidován 1. května 2012 v 01.00 hodin. Celkem bylo spotřebováno 296 700 litrů vody.

Lesní požár v obci Veverská Bítýška 1.května 2012

Průběh zásahu:

Dne 1. května 2012 v 03.09 hodin KOPIS HZS Jihomoravského kraje vyslalo jednotku ze stanice Tišnovna na požár lesa k obci Lažánky. Na místě požáru již zasahovaly jednotky SDH obcí Lažánky a Veverská Bítýška, které zde prováděly od 01.00 hodin dohled nad místem požáru z předchozího dne. Průzkumem bylo zjištěno ohnisko požáru, které se nacházelo zhruba 100 m východně od požáru z předchozího dne. Jednotky PO vytvořily od CAS K 25 z jednotky SDH obce Veverská Bítýška dopravní vedení s rozdělovačem a odtud dva útočné proudy C 52, vedené po stranách místa požáru. Vzhledem k tomu, že se požár velmi rychle šířil, požádal VZ o vyhlášení II. stupně požárního poplachu. Po příjezdu dalších jednotek PO nařídil VZ vytvořit další čtyři útočné proudy C 52. V průběhu zásahu KOPIS vyhlásilo III. stupeň poplachu, na místo se dostavil řídicí důstojník a byl zřízen štáb VZ. Čerpací stanoviště pro kyvadlovou dopravu vody bylo zřízeno na řece Svatce v obci Veverská Bítýška, přibližně 2 km od místa zásahu. Požár, který byl lokalizován v 05.20 hodin, se postupně rozšířil až na vzdálenost asi 20 m od místa požáru z předešlého dne. Postupně probíhalo prolévání celého místa požáru a odesílání jednotek PO zpět na základny. Požár byl zlikvidován v 09.34 hodin. Celkem bylo spotřebováno 125 700 litrů vody. Příčina vzniku obou požárů v k.ú. obce Veverská Bítýška je v současné době v šetření.

Specifika zásahu:

Pozitiva:

- velmi kvalitní práce štábu VZ,
- obětavost a vysoké nasazení hasičů,
- terénní vlastnosti požárních automobilů, zejména CAS 32–T 148 a CAS 30 – T 815-7.

Negativa:

- silný vítr,
- dlouhotrvající suché období bez dešťů,
- problémy se spojením z důvodu absence radiostanic u některých jednotek SDH obcí,

- neudržované lesní cesty.

Požár v Orlických horách 11. května 2021

Oznámení:

Dne 11. května 2021 v odpoledních hodinách zasahovalo 20 jednotek požární ochrany u požáru lesního porostu ve Sněžném v Orlických horách, z důvodu zasažení velké plochy a počtu nasazení jednotek byl v průběhu vyhlášen zvláštní stupeň požárního poplachu. Do likvidace lesního požáru byly zapojeny i polské jednotky hasičů podle vzájemné smlouvy o spolupráci. Požár si odhadem vyžádal škodu zejména na lesním porostu ve výši asi 100 000 korun.

Obrázek č.3 Požár v Orlických horách, zdroj: časopis 112

Nezajištěné pálení porostu stálo za jedním z velkých letošních požárů v lesním prostředí v Královéhradeckém kraji. Operační a informační středisko (KOPIS) HZS Královéhradeckého kraje (KHK) přijalo 11. května 2021 ve 13.35 hodin hlášení o podezření na požár v zalesněné oblasti v katastru obce Sněžné, okres Rychnov nad Kněžnou.

Sloužící operační důstojník vyslal na místo v prvním sledu jednotky hasičů z 2. stupně požárního poplachu, postupně došlo k navýšení na 3. a zvláštní stupeň. Shodou okolností v tu

samou chvíli zasahovaly další jednotky požární ochrany nedaleko místa požáru, a to přibližně ve vzdálenosti jednoho kilometru, kde likvidovaly lesní požár v katastru obce Sedloňov.

Průběh zásahu:

Po příjezdu na místo události v katastru obce Sněžné byl průzkumem zjištěn intenzivní rozvoj požáru v příkré stráni na ploše asi 200 × 150 m. Požár se navíc vlivem silného větru velmi rychle šířil do tří stran. Z vrchní strany bylo požářiště ohraničeno lesní cestou, která zůstala zprvu uchráněna. Zejména kvůli sálavému teplu a klimatickým podmínkám však hrozilo bezprostřední ohrožení lesního porostu, na který navazovala další část lesa.

Postupně velitel zásahu (VZ) prostřednictvím KOPIS povolal na místo události další síly a prostředky (SaP), dále pak požádal o vyslání letecké techniky a zároveň organizoval přeskupení techniky z místa předchozí události (požár v obci Sedloňov).

V průběhu hasebních prací byla rovněž zahájena příprava dopravního vedení v délce asi 300 m. Na toto vedení byly postupně umístěny čtyři rozdělovače, ze kterých zahájily jednotky zásah 11 proudy C. Během přípravy dopravního vedení se bohužel naplnily původní předpoklady a došlo k prudkému rozvoji požáru. V asi pětiminutových intervalech docházelo k rychlému zahoření v prostoru asi 40 × 15 m. Po intenzivním odhoření materiálu došlo k utlumení požáru, ale pouze do okamžiku, kdy se dostatečně naakumulovalo teplo v pásmu přípravy a jev s intenzivním hořením podporovaný silným větrem se opakoval. Plameny vlivem pozůstatků těžby a houštin na obou stranách paseky dosahovaly výšky až 15 m, až do této úrovně byly plamenným hořením poškozeny i starší vzrostlé stromy. Z potvrzených dvou letadel určených k hašení lesních požárů nakonec žádné v důsledku vývoje požáru zasahovat nemuselo. Díky intenzivnímu nasazení pozemních jednotek a potenciální době doletu neměl tento fakt negativní vliv na likvidaci požáru ani výši škody. Lokalizaci požáru ohlásil VZ ve 14.50 hodin, následovalo dohašování jednotlivých ohnisek. Likvidaci požáru oznámil na KOPIS VZ asi v 17.20 hodin.

Specifika zásahu:

Zejména vlivem klimatických podmínek a z důvodu náročného a špatně přístupného terénu se zasahující hasiči rychle vyčerpali a unavili, proto byli v místě nasazení často střídáni.

Jako velmi přínosná pro zdoání lesního požáru se jeví doprava technického materiálu pomocí terénní čtyřkolky Policie ČR a Horské služby. Čtyřkolky s přívěsy zajišťovaly, jak dovoz materiálu na místo požářiště, tak odvoz a likvidaci hadicových vedení. Jako efektivní se potvrdilo nasazení přenosné motorové stříkačky s výkonem 1 500 l/min při tlaku 1 Mpa pro plnění cisternových automobilových stříkaček. K této činnosti se využívalo i plovoucí čerpadlo s výkonem 1 200 l/min při tlaku 0,2 Mpa, ale s výrazně menším efektem. Na místě čerpacího stanoviště bylo následně zřízeno i centrální praní hadic za využití elektromechanické pračky.

Díky velmi dobré spolupráci VZ s KOPIS bylo na místo včas povoláno dostatečné množství SaP, jejichž nasazení zamezilo dalšímu možnému šíření požáru. Také tím, že docházelo ke střídání hasičů obsluhujících útočné proudy, bylo možné velmi rychle požár lokalizovat a i vzhledem k nepřístupnému terénu rychle zlikvidovat.

Vyšetřovatel požárů HZS Královéhradeckého kraje stanovil výši škody předběžně asi na 100 000 korun. Příčinou vzniku události bylo nezajištěné pálení klestu.

Shrnutí:

Celková plocha lesního požáru činila v konečné fázi asi 200 × 300 m, přičemž na likvidaci požáru se na místě podílelo 17 jednotek požární ochrany, další tři jednotky byly původně vyčleněny k plnění letadel na letišti v Novém Městě nad Metují. Likvidace požáru se účastnili hasiči Královéhradeckého kraje ze stanic Hradec Králové, Náchod, Rychnov nad Kněžnou a Dobruška, dále jednotky SDH obcí Olešnice v Orlických horách, Nového Města nad Metují, Nového Hrádku, Deštného v Orlických horách, Dobrého, Slavoňova, Kostelce nad Orlicí, Solnice, Vamberka, Dobrušky, Bohdašína, Třebechovic pod Orebem, Náchoda a Velké Jesenice. Na pomoc v rámci mezinárodní spolupráce dorazili polští hasiči z gminy Lewin Klodzki a Duszniki Zdrój. S likvidací požáru na místě za pomoci terénní techniky vypomohla Policie ČR z obvodního oddělení v Dobrušce a Horská služba Orlické hory ze základny v Deštném v Orlických horách.

Požár travního a lesního porostu podél trati vedoucí z Ústí nad Labem do Lovosic 4. července 2018

Oznámení:

Dne 4. července 2018 v 10.35 hodin vyhlásilo krajské operační a informační středisko (KOPIS) v Ústí nad Labem poplach jednotkám požární ochrany (PO) kvůli požáru travního a lesního porostu podél trati vedoucí z Ústí nad Labem do Lovosic. Událost byla výjimečná zejména tím, že jednotlivá ohniska požáru vznikala průjezdem vlaku na celkové délce 14 km a místy v šířce téměř 3 km i ve strmém, zalesněném terénu okolo mezinárodního koridoru železniční tratě.

Obrázek č.4 Požár travního a lesního porostu podél trati vedoucí z Ústí nad Labem do Lovosic, zdroj: časopis

112

Z důvodu velké rozlohy území (přes dva sousedící územní odbory jednoho kraje), na kterém se jednotlivá ohniska nacházela, bylo důležité při průzkumu vyhledat vhodné příjezdové cesty a zároveň stanovit priority nasazení sil a prostředků kvůli hrozícím škodám na majetku nebo ohrožení obyvatelstva. Již při vyhlášení druhého stupně požárního poplachu na místo vyjeli i řídicí důstojníci z územních odborů Litoměřice a Ústí nad Labem, kteří se spolu s velitelem zásahu (VZ) podíleli na zmapování rozsahu události a koordinaci zasahujících jednotek PO. Na základě průzkumu se vyhlásil v 11.58 hodin zvláštní stupeň požárního poplachu. Zásahu se zúčastnilo celkem 28 jednotek PO, dva vrtulníky Policie ČR a hasicí letoun. Požár se podařilo lokalizovat téměř po osmi hodinách. Jeho likvidace byla nahlášena 5. července 2018 v 19.18 hodin.

Obrázek č.5 Požár travního a lesního porostu podél trati vedoucí z Ústí nad Labem do Lovosic, zdroj: časopis

112

Příčina vzniku požáru:

Požár byl způsoben závadou na brzdové soustavě drážního nákladního vozu řady Sgnss 55. V době vzniku závady byl vůz řazený v pořadí za hnacím vozidlem jako 22. a tvořil s dalšími 36 vozy ucelenou vlakovou soupravu vypravenou ze Spolkové republiky Německo do cílové destinace ve Slovenské republice s průjezdem přes území České republiky. Nákladní vůz Sgnss 55 přepravoval dřevo. Závadu na brzdové soustavě způsobilo přitlačení brzdových zdrží na obruče kol. Stálým zahříváním zdrží došlo k jejich rozpadu, vznikaly mechanické jiskry sdostačující tepelnou energií, které vznítily suchý travní porost v okolí železniční tratě v úseku od železniční stanice (ŽST) Dolní Zálezly až do ŽST Lovosice, kde byl vlak po zjištění závady odstaven a nákladní vůz vyřazen ze soupravy vlaku. Podle svědeckých výpovědí zaměstnanců pracujících na ŽST Lovosice se zjistilo, že od nákladního vozu v době příjezdu vlaku do stanice

pozorovali odlétávající jiskry směrem od náprav vozu.

K prvotnímu zjištění závady došlo aktivací signalizačního diagnostického zařízení, které je instalováno na první traťové koleji u obce Prackovice nad Labem, tzv. systém ASDEK. Zařízení sleduje teplotu bezkontaktními čidly při průjezdu vlaku na jednotlivých nápravách vlaku. Pro daný vlak obsluha na stanovišti ŽST Lovosice zaznamenala signalizační hlášení IHO – Indikace horkých obručí na nápravách 89 až 92 od začátku vlaku, která reagovala podle platných interních předpisů a oznámila skutečnost strojvedoucímu s tím, že musí vlak odstavit ve zhruba devět km vzdálené ŽST Lovosice.

Z důvodu stanovení příčiny vzniku závady na brzdové soustavě nákladního drážního vozu se provedla dne 10. července 2018 ve středisku oprav kolejových vozidel (SOKV) Ústí nad Labem komisionální prohlídka. Při prohlídce vozu se zjistilo nadměrné tepelné opotřebení brzdových zdrží, a to na všech nápravách vozu. Brzdové zdrže vykazovaly známky rozpadu a popraskání, které způsobila vysoká teplota při tření o obruče kol v době jejich účinnosti.

Průběh zásahu:

Prvotně byl požár zpozorován před ŽST Dolní Zálezly, tedy asi čtyři km před signalizačním diagnostickým zařízením ASDEK. Na místo byl vyslán první výjezd CAS 20 společně s druhým výjezdem CAS 30 a velitelským automobilem ze stanice Ústí nad Labem a jednotka Správy železniční dopravní cesty (SŽDC). Jelikož příčinou vzniku požáru byla závada na projíždějící nákladní vlakové soupravě, vznikala podél trati nová ohniska do ŽST Lovosice v délce 14 km.

Obrázek č.6 Požár travního a lesního porostu podél trati vedoucí z Ústí nad Labem do Lovosic, zdroj: časopis

112

V důsledku dlouhodobých nadprůměrných teplot a téměř nulových srážek byl travnatý porost extrémně suchý a požár se tak rychle šířil. Bylo zapotřebí povolát další jednotky PO v souladu s požárním poplachovým plánem kraje. Ze stanice Lovosice vyjela jednotka s CAS 24 a CAS 32, ze stanice Litoměřice s CAS 20 a CAS 30 a ze stanice Děčín s CAS 30. Dále pak byly povolány jednotky sboru dobrovolných hasičů (SDH) obce Roudnice nad Labem, Litoměřice, Budyně nad Ohří, Čížkovice, Prackovice nad Labem, Klapý, Chotiměř, Řehlovice, Brozany nad Ohří, Stebno-Podlešín, Třebenice, Děčín-Horní Žleb, Děčín-Staré Město, Mojžíř, Chabařovice, Velké Březno, Chlumec, Měrunice, Terezín, Kostomlaty pod Milešovkou, Libčeves a Žalany. Jednotka SDH Telnice byla povolána do zálohy na stanici v Ústí nad Labem.

Přestože událost postihla dva sousedící okresy, byl zásah řízen jako celek. VZ ze stanice Ústí nad Labem nechal uzavřít silniční a železniční dopravu na trase Ústí nad Labem–Lovosice (asi 17 km) a vypnout trakční vedení v daném úseku. Silnice 1/30 vede totiž v tomto úseku téměř souběžně se železnicí. VZ monitoroval ve spolupráci s řídicím důstojníkem územního odboru Litoměřice zasaženou oblast a jednotky PO byly prioritně nasazovány v obydlených oblastech na ochranu domů, a to zejména v obci Lhotka nad Labem a Litochovice. Po nalezení vhodného místa k doplňování vody bylo v obci Litochovice na břehu řeky Labe zřízeno čerpací stanoviště,

kté bylo obsluhováno CAS 30 a člunem poříčního oddělení Policie ČR, Krajského ředitelství policie Ústeckého kraje. Odtud se kyvadlově dopravovala voda na jednotlivá místa požáru.

Protože se požár začal šířit přes nepřístupný skalnatý terén, vyžádal si VZ na místo leteckou podporu. Ta byla tvořena vrtulníkem Policie ČR s termovizí, vrtulníkem Policie ČR s bambivakem a hasicím letounem Antonov AN 2 s kapacitou 1 500 litrů vody. Doplňování bambivaku probíhalo přímo z vodního toku Labe, poblíž čerpacího stanoviště v Litochovicích. Letoun Antonov měl nejprve doplňovací stanoviště na letišti v Roudnici nad Labem, ale v průběhu zásahu se přesunul do obce Keblice, čímž se o polovinu snížila doba mezi jednotlivými shozy na místo požáru. Jejich nasazení začalo ve 12.15 hodin. Několik ohnisek se objevilo i poblíž lomu Litochovice, po jejich uhašení na místě zůstala jednotka ze stanice Litoměřice k případné ochraně firemního muničního skladu.

Ve 12.53 hodin řídící důstojník kraje vyžádal vozidlo PPLA ze stanice Ústí nad Labem k zásobování zasahujících hasičů pitnou vodou kvůli náročnosti zásahu a vysokým teplotám. Následně jim byla zajištěna i strava. Většinu ohnisek podél železničního koridoru se podařilo lokalizovat, na rozdíl od požáru, který probíhal v nepřístupném terénu nad tratí a zasáhl přilehlý les a pole. V následujících hodinách byla většina jednotek PO přemístěna k zastavení šíření fronty požáru, která kvůli mírnému větru rychle postupovala. Zasahující hasiči museli na nezbytně nutnou dobu použít dýchací přístroje. Lokalizace požáru na celé ploše zásahu byla ohlášena VZ v 18.51 hodin. Po domluvě s piloty byl konec leteckého zásahu stanoven na 21.00 hodinu a ve stejný čas byl obnoven provoz na silnici 1/30 podél řeky Labe a na železničním koridoru. Poté bylo místo velení u zásahu předáno veliteli čtyř stanice Litoměřice a pod jeho velením probíhalo dohašování ohnisek, z nichž se většina nacházela na území v působnosti územního odboru Litoměřice. Jednotka ze stanice Ústí nad Labem byla odeslána zpět na základnu. Ve večerních hodinách, z důvodu špatné viditelnosti, byly ukončeny dohašovací práce. Jednotky PO byly odvolány z lesa a dohledem nad místem požáru byla pověřena jednotka SDH obce Litoměřice do 01.30 hodin, kdy byla následně vystřídána jednotkou SDH obce Prackovice.

Jednotka PO vykonávající dohled nad místem požáru zjistila průběžným průzkumem, že vlivem panujících klimatických podmínek dochází k opětovnému rozhoření ohnisek požáru v zalesněném skalnatém terénu. Na místo události byly opět vyslány jednotky ze stanic Lovosice a Litoměřice. VZ se stal velitel čtyř stanice Litoměřice, který rozhodl o povolání

dalších jednotek PO. Rozdělil místo zásahu na čtyři úseky, nechal znovu zřídit čerpací stanoviště v Litochovicích a určil způsob kyvadlové dopravy pro jednotlivé úseky. Na místo zásahu povolal vrtulník Policie ČR s bambivakem na dohašení největšího počtu ohnisek, která se nacházela v nepřístupném terénu.

Z důvodu potřeby leteckého zásahu bylo na trati Ústí nad Labem–Lovosice odpojeno trakční vedení a provoz byl povolen za snížené rychlosti pouze vlakovým soupravám, taženým dieselovými lokomotivami. Strojvedoucími z projíždějících souprav byla zpozorována další tři ohniska požáru mimo katastrální území obce Prackovice nad Labem, kde byl veden zásah. Ohniska byla zlikvidována jednotkami ze stanice Lovosice a SŽDC Ústí nad Labem. Na žádost VZ byla řídicím důstojníkem územního odboru Litoměřice zajištěna strava a pitný režim pro zasahující. Krátce po poledni si VZ vyžádal tankovací kontejner za účelem doplňování pohonných hmot.

Po šestnácté hodině bylo ukončeno hašení leteckou technikou a provoz na železniční trati byl obnoven v plném rozsahu. Všechny přítomné jednotky PO na místě události byly využity k důkladnému uhašení všech ohnisek. Likvidace samotné události byla nahlášena v 19.18 hodin. Dohledem nad místem požáru byla pověřena jednotka SDH obce Prackovice a ostatní jednotky PO byly odeslány zpět na základny. Zásah na místě události byl po závěrečném průzkumu ukončen následující den 6. července 2018 v ranních hodinách.

Škody a výše uchráněných hodnot

I přes velký rozsah požáru na poměrně dlouhém úseku, kterým vlaková souprava projela, nedosáhly způsobené škody ani milionové hodnoty. Se škodami na majetcích se přihlásili soukromí vlastníci zahrad přilehlých k železniční trati, kterým byla způsobena škoda převážně na oplocení nebo ovocných stromech, dále majitel shořelé pšenice na poli o rozloze čtyř hektarů.

SŽDC vznikla škoda související s nutnou výměnou šterkového lože 38 m³ a podbití pražců v úseku tratě. Požárem byla poškozena protihluková stěna. Celková výše škod byla v součtu stanovena na 500 103 Kč.

Výše uchráněných hodnot nebyla stanovena, ale vzhledem k uchráněným nemovitostem, které byly požárem bezprostředně ohroženy přítomností muničního skladu v lomu Litochovice a blízkostí polí s dosud nesklizenou úrodou, se dá předpokládat, že celková výše by se pohybovala v desítkách milionů korun.

Specifika zásahu

Pozitiva:

- dostatečný počet jednotek SDH obcí dislokovaných v okolí místa události a jejich akceschopnost,
- možnost využití letecké techniky pro hašení,
- bezprostřední blízkost přirozeného vodního zdroje (řeka Labe),
- možnost přímého plnění bambivaku z hladiny řeky,
- dobrá spolupráce složek IZS.

Negativa:

- extrémní teplo a sucho,
- vysoký počet ohnisek požáru,
- velká rozloha požáru,
- členitost terénu a těžko přístupná místa,
- opětovné rozhořívání již uhašených ohnisek,
- fyzická náročnost a přehřívání organismu zasahujících hasičů,
- obtížná koordinace jednotek PO při zásahu,
- z pohledu PO velmi rozporuplné interní předpisy dopravce, kdy i přes vědomou skutečnost, že diagnostické zařízení signalizovalo hlášení IHO – Indikace horkých obručí na nápravách 89 až 92 od začátku vlaku, pokračovala vlaková souprava v cestě, aniž dopravce učinil jakákoliv účinná opatření, aby zabránil ohrožení zdraví občanů a vzniku dalších škod.

Požár lesa v Pošumaví 21. dubna 2018

Oznámení:

Dne 21. dubna 2018 ve 22.07 hodin bylo oznámeno na tísňovou linku 150, že z autobusové zastávky na silnici směr Kájov – Černá v Pošumaví je vidět z lesa kouř. Místo, kterému se říká Slunný vrch, se nachází směrem za obcí Kájov, část obce Přelštice na Českokrumlovsku. Les zachvátil rozsáhlý požár, který se hasičům v náročných podmínkách podařilo po necelých patnácti hodinách zlikvidovat.

Obrázek č.7 Požár lesa v Pošumaví, zdroj: časopis 112

Průběh zásahu:

Na místo byla vyslána jednotka požární ochrany (PO) ze stanice Český Krumlov HZS Jihočeského kraje s CAS 20 – S2Z Scania 4×4, v počtu 1+3. V obci Kájov na jednotku PO čekal zaměstnanec Lesů České republiky, s.p., který ji na místo dovedl.

Na místě zásahu hasiči zjistili, že došlo k požáru lesa a velitel zásahu (VZ) povolal další síly a prostředky ze stanice Český Krumlov, a to CAS 20 – M3LP Camiva a CAS 30 – S3VH T

815-7. Požár vznikl v prudkém kopci asi 200 metrů od lesní cesty. Průzkumem VZ a dalšího příslušníka jednotky PO se ukázalo, že požárem zasažená plocha je obrovská a požár se šíří všemi směry, místy i do korun vzrostlých stromů. Ve směrech šíření požáru se nachází hustý smrkový les, lesní školka mladého buku, vzrostlý borovicový les a na pasece množství větví po předchozí těžbě. V tomto období se místy v lese ještě nachází suchá tráva, po které se požár též rychle rozšiřuje. VZ vyhlásil II. Stupeň požárního poplachu a zjišťoval možnost povolání vrtulníku letecké hasičské služby. Operační a informační středisko HZS Jihočeského kraje vyslalo na místo zásahu další jednotky PO podle požárního poplachového plánu kraje a informovalo řídicího důstojníka. Pomoc letecké služby nebyla možná.

Na místě zásahu byla nalezena lesní cesta, po které se stahovalo dřevo na svozové místo a která vedla k místu požáru. Po této rozježděné cestě se podařilo dopravit CAS 20 Camiva a CAS 20 Scania až na vrchol kopce, kde byl již vyhořelý. Na kopci hasiči rozvinuli tři vysokotlaké proudy, které byly nasazeny na lokalizaci požáru, rozšiřujícího se k vysokému lesu. Dále jednotky PO připravily dopravní vedení B s rozdělovačem směrem za horizont kopce, kde po příjezdu jednotek sborů dobrovolných hasičů (SDH) obcí vytvořily tři C proudy k zabránění dalšího šíření požáru a k jeho pozdější likvidaci.

Zásobování vodou

Přibližně 80 m od vrcholu kopce byla ustavena CAS 32 T 148 jednotky SDH obce Hořice na Šumavě a od ní vytvořen útočný proud C na ochranu lesní školky a vysokého porostu. Tato technika zajišťovala též doplňování vodou CAS 20 Camiva a CAS 20 Scania. Celkovou dodávku vody zajišťovala CAS 30 ze stanice Český Krumlov, která byla ponechána pod kopcem na svozovém místě dřeva, od níž bylo vytvořeno dopravní vedení podél lesní linky v délce 200 m do CAS 32 jednotky SDH obce Hořice na Šumavě.

Po příjezdu dalších jednotek SDH obcí Chvalšiny, Černá v Pošumaví a VHJ Boletice (vojenská hasičská jednotka) byly vytvořeny tři další proudy C na likvidaci požáru, kde byli nasazeni členové jednotek SDH obcí. Požární technika jednotek SDH obcí Větrní, Kájov a Brloh byla určena na kyvadlovou dopravu vody od čerpacího stanoviště k CAS 30 T 815-7 ze stanice Český Krumlov. Čerpací stanoviště bylo zřízeno u rybníka v sídle Kladenské Rovné, vzdálené od místa zásahu asi tři kilometry. Aby nedocházelo k nebezpečnému vyhýbání požární techniky na úzké lesní cestě, byla trasa jízdy určena v kruhovém jednosměrném

režimu, kdy se naplněné CAS vracely část jízdy po silnici do obce Kájov, kde najížděly na svozovou cestu směřující zpět k místu požáru. Délka trasy pro kyvadlovou dopravu vody pak činila 8 km. Ve 23.45 hodin nahlásil VZ lokalizaci požáru.

Po příjezdu řídicího důstojníka byla provedena kontrola celého místa zásahu. VZ odhadoval úplnou likvidaci požáru až na následující den, proto bylo dohodnuto, že až nebudou již některé jednotky PO potřebné na místě zásahu, budou odeslány zpět na základny k regeneraci sil. Na místo zásahu budou opět povolány následující den.

Obrázek č.8 Požár lesa v Pošumaví, zdroj: časopis 112

Likvidace požáru:

V čase 02.54 hodin byla již likvidace požáru lesa v takovém stadiu, že jednotky PO byly postupně odesílány z místa zásahu na základny. Na místě zůstaly všechny rozvinuté proudy, nutná požární technika pro jejich zásobování vodou a nezbytný počet příslušníků HZS Jihočeského kraje k jejich případné obsluze. Ráno 22. dubna 2018 v 09.00 hodin došlo ke střídání příslušníků nastoupivší směnou ze stanice Český Krumlov a k předání velení zásahu velitelem družstva směny C. Na místo byly znovu povolány jednotky PO na úplnou likvidaci požáru, která byla oznámena ve 13.06 hodin. Z důvodu již nevyhovujícího čerpacího stanoviště u rybníka bylo zřízeno nové stanoviště v obci Kájov na místním potoce. V 19.30 hodin byla provedena kontrola místa zásahu a potvrzena likvidace požáru.

Specifika zásahu

Pozitiva:

- v době hašení požáru foukal jen slabý vítr – šíření požáru nezrychloval,
- dostatek sil a prostředků,
- paradoxně dlouhodobé sucho ovlivnilo dobrou sjízdnost lesních cest,
- k místu zásahu jednotku PO navedl zaměstnanec Lesů České republiky, s.p.,
- u zásahu nedošlo k žádnému zranění ani ke škodě na požární technice.

Negativa:

- pozdní zjištění a ohlášení požáru,
- špatně přístupný terén pro požární techniku – jediná přístupová cesta rozježděná těžkou lesnickou technikou pro transport dřeva,
- nemožnost použití leteckého hašení (v nočních hodinách),
- náročný terén pro zasahující hasiče – velká vrstva neuklizených větví po těžbě, prudký a skalnatý kopec,
- v době příjezdu jednotky PO požár již zasahoval vzrostlé stromy a místy se šířil do korun stromů, v okolí hustý les se stromy hustě zavětvenými až k zemi,
- značná vzdálenost zdroje vody, špatné lesní cesty – dlouhá doba jízdy požární techniky při kyvadlové dopravě vody,

- zásah probíhal první polovinu v nočních hodinách, místo zásahu se složitě osvětlovalo, další den vysoké teploty a nebezpečí přehřívání organismu zasahujících – nutné častější střídání obsluhy proudů,
- přetrvávající sucho a vysoké teploty způsobily rozšíření požáru na velkou plochu.

Shrnutí:

Likvidace požáru trvala celkem 14 hodin 30 minut. Zásahu se zúčastnilo 64 hasičů, z toho 15 příslušníků HZS ČR, 5 zaměstnanců VHJ Boletice a 44 členů jednotek SDH obcí. Celkem bylo povoláno 10 jednotek PO a nasazeno 16 požárních automobilů (12 CAS, 4 DA), dvě plovoucí čerpadla Froggy, přenosná požární stříkačka (PPS 12) a osvětlovací agregát. Celková spotřeba vody činila 323 000 litrů, nasazeno devět proudů C a čtyři vysokotlaké proudy, hadicové vedení pro dálkovou dopravu vody v délce 280 m při převýšení přibližně 50 m. Celková plocha zasažená požárem byla asi tři hektary. Uchráněná hodnota na lesním porostu byla stanovena na 2,5 milionů korun. Příčinu požáru určili příslušníci zjišťování příčin vzniku požárů předběžně jako nedbalost při pálení klestu.

5. Závěr

Ve sledovaném období mezi lety 2002–2021 došlo na území České republiky celkem k 22 718 lesních požárů s celkovou škodou vyčíslenou na 263 918 600 Kč.

Evidence požárů je v rámci HZS aktuálně vedena v několika informačních systémech, do kterých je nutné data importovat. Významným vylepšením by bylo sjednocení těchto informačních systémů a zajištění dostupnosti těchto dat pro všechny zainteresované strany v rámci jednoho společného rozhraní (např. webová aplikace). tak, aby bylo možné v rámci prevence a budoucích zásahů sdílet důležité údaje z evidence lesních požárů.

Z analýzy výše uvedených konkrétních případů lesních požárů vyplívá, že zásadním problémem u lesních požárů je především prvotní analýza prostředí a následná doprava hasící technika k ohnisku požáru. HZS by měl v rámci vylepšení směřovat prostředky k eliminaci těchto slabých stránek především se zaměřením na použití moderní techniky např. v oblasti leteckého hašení a monitoringu. Včasná aplikace hasební látky leteckou technikou, i když v nedostatečné intenzitě, značně zkrátí dobu nutnou k lokalizaci a vlastní likvidaci lesního požáru.

Je známo, že HZS ČR nedisponuje vlastní leteckou technikou pro hašení lesních požárů. K tomuto účelu využívá letecké prostředky zapojené, do již popsaneho systému LHS, případně další provozovatele letecké techniky, kteří se smluvně zavázali poskytnout tzv. plánovanou pomoc na vyžádání a jsou ostatními složkami integrovaného záchranného systému (IZS) ve smyslu ustanovení § 4 odst. 2 a § 21 zákona č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů (zákon o IZS).

V budoucnosti se nabízí možnosti vyzkoušet i jiná moderní zařízení pro zjišťování lesních požárů ze vzduchu, nesená ať už pilotovanými či nepilotovanými leteckými prostředky. Určujícím kritériem pro nasazení takových prostředků v ČR bude jistě pořizovací cena a také výše provozních nákladů, případně jejich víceúčelovost. Řešením by mohl být i pronájem služby s tím, že společnost, která takové zařízení provozuje, jej využije v méně rizikovém období i pro jiné účely.

Prostřednictvím bezpilotního letounu lze rychle zhodnotit situaci a dispoziční rozložení požárem zasazeného prostoru a na základě těchto informací efektivně vést zásah. S bezpilotními letouny lze taktéž provést průzkum a monitoring rozlehlých a nedostupných oblastí během krátké doby. Příkladem mohou být v našich zeměpisných oblastech lesní požáry nebo povodně. Za účelem monitoringu lze u bezpilotních letounů využít vedle standardní kamery také termokameru, kterou je možné například odhalit v rozsáhlých lesích skrytá ohniska hoření. Tím lze zabránit přímému ohrožení zdraví a životů hasičů za cenu pouze případných materiálních škod na bezpilotním letounu.

Cílem preventivních opatření k ochraně lesa proti požárům je jen zabránit výskytu požárů, ale i odstranit podmínky pro vznik a rozvoj škodlivých faktorů. Hašení musí být rychlé, účinné a ekonomicky uskutečněné.

6. Seznam tabulek, obrázků a grafů

- Tabulka č.1 - přehled stanic C
- Tabulka č.2 - přehled stanic P
- Tabulka č.3 - přehled požárů v období 2002-2006
- Tabulka č.4 - přehled požárů v období 2007-2011
- Tabulka č.5 - přehled požárů v období 2012-2016
- Tabulka č.6 - přehled požárů v období 2017-2021
- Obrázek č.1 - přehledová mapa stanic HZS
- Obrázek č.2 Přehled lesních požárů v ČR 2002 – 2021
- Obrázek č.3 Požár v Orlických horách, zdroj: časopis 112
- Obrázek č.4 Požár travního a lesního porostu podél trati vedoucí z Ústí nad Labem do Lovosic, zdroj: časopis 112
- Obrázek č.5 Požár travního a lesního porostu podél trati vedoucí z Ústí nad Labem do Lovosic, zdroj: časopis 112
- Obrázek č.6 Požár travního a lesního porostu podél trati vedoucí z Ústí nad Labem do Lovosic, zdroj: časopis 112
- Obrázek č.7 Požár lesa v Pošumaví, zdroj: časopis 112
- Obrázek č.8 Požár lesa v Pošumaví, zdroj: časopis 112
- Graf č.1 – počet požárů dle roků
- Graf č.2 – celková plocha požárů dle roků
- Graf č.3 – celková vyčíslená škoda dle roků

7. Seznam použitých zdrojů

- *Katalog stanic Hasičského záchranného sboru České republiky*. [Praha]: Ministerstvo vnitra, 2019. ISBN 978-80-7616-024-8.
- PECL, Jan, Roman BERČÁK a Jan VANĚK. *Hašení požárů v přírodním prostředí*. Praha: Ministerstvo vnitra, 2021. ISBN 978-80-7616-098-9.
- HLADÍK, Václav, Milan KRCHOV a Pavel RUBEŠ. *Hasičský záchranný sbor hlavního města Prahy 1853-2003*. Praha: Hasičský záchranný sbor hlavního města Prahy, [2003?]. ISBN 80-86640-27-2.
- KUNT, Antonín. *Lesní požáry*. Praha: Československý svaz požární ochrany, 1967. Knižnice požární ochrany.
- SZASZO, Zoltán. *Stručná historie profesionální požární ochrany v českých zemích*. Praha: Ministerstvo vnitra – generální ředitelství Hasičského záchranného sboru České republiky, 2010. ISBN isbn,978-80-86640-60-0.
- *-Lesní požáry a prevence*: Vydala Česká pojišťovna, a.s., Miloň Pohořelý a Václav Vilhelm, [1996] -.
- Časopis 112 ROČNÍK XX ČÍSLO 8/2021 - Hasičský záchranný sbor České republiky. *Úvodní strana – Hasičský záchranný sbor České republiky* [online]. Copyright © 2021 Generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR, všechna práva vyhrazena [cit. 14.01.2022].
- Časopis 112 ROČNÍK XIX ČÍSLO 10/2020 - Hasičský záchranný sbor České republiky. *Úvodní strana – Hasičský záchranný sbor České republiky* [online]. Copyright © 2021 Generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR, všechna práva vyhrazena [cit. 17.01.2022].
- Časopis 112 ROČNÍK XVII ČÍSLO 8/2018 - Hasičský záchranný sbor České republiky. *Úvodní strana – Hasičský záchranný sbor České republiky* [online]. Copyright © 2021 Generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR, všechna práva vyhrazena [cit. 17.01.2022].
- Mařáková M., 2012: jak se vypořádáme s následky velkého požáru lesa na lokalitě Moravská Sahara u Bzence. *Lesu zdar*, 11-12: 10-21

8. Seznam příloh

- Příloha č. 1 - příloha_č_1_Lesni pozary_2002-2021.xlsx